Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
ATHANASIA RANTOSE
přednesené dne 4. října 2024 [1]

Věc C-365/23 [Arce] [i]

SIA „A“
proti
C,
D,
E

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal Augstākā tiesa (Senāts) (Nejvyšší soud, Lotyšsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Ochrana spotřebitelů – Směrnice 93/13/EHS – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Článek 1 – Působnost – Článek 2 písm. b) – Pojem „spotřebitel“ – Článek 3 odst. 1 – Článek 4 odst. 2 – Článek 5 – Článek 6 odst. 1 – Článek 8a – Smlouva uzavíraná adhezním způsobem – Smlouva uzavřená poskytovatelem poskytujícím služby v oblasti rozvoje sportu a podpory kariéry se sportovcem, nezletilým ‚nadějným‘ hráčem zastoupeným rodiči – Ujednání stanovící povinnost zaplatit tomuto poskytovateli odměnu ve výši 10 % příjmů, které tento sportovec obdrží během následujících patnácti let – Listina základních práv Evropské unie – Článek 17 – Právo na vlastnictví – Článek 24 – Práva dítěte“

I. Úvod

1. Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 2 písm. b), čl. 3 odst. 1, čl. 4 odst. 2, článku 5, čl. 6 odst. 1 a článku 8a směrnice 93/13/EHS [2] o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách ve světle čl. 17 odst. 1 a článku 24 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

2. Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi A, společností s ručením omezeným podle lotyšského práva založenou za účelem poskytování služeb v oblasti rozvoje sportu v Lotyšsku (dále jen „společnost A“), a fyzickými osobami C, nezletilým nadějným amatérským hráčem, a jeho rodiči, D a E (dále jen „rodiče“), týkajícího se vymáhání odměny, kterou C dluží společnosti

[1] – Původní jazyk: francouzština.

[i] Název projednávané věci je fiktivní. Neodpovídá skutečnému jménu žádného z účastníků řízení.

[2] – Směrnice Rady ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02 s. 288), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 (Úř. věst. 2011, L 304, s. 64).

A za poskytování služeb na základě smlouvy o poskytování služeb v oblasti rozvoje sportu a podpory kariéry uzavřené dne 14. ledna 2009 mezi společností A, na jedné straně, a C a jeho rodiči, na straně druhé (dále jen „sporná smlouva“).

3. V rámci projednávané věci bude Soudní dvůr muset přezkoumat použitelnost unijního práva v oblasti ochrany spotřebitele, zejména směrnice 93/13, na takovou smlouvu, jako je sporná smlouva, ve zvláštním kontextu spotřebitele, původně nezletilého, zastoupeného svými rodiči, který se v průběhu trvání smlouvy stal plnoletým a profesionálním hráčem. Rozsudek, který bude vydán, určí rozsah působnosti této směrnice a bude mít zjevně dopad na obsah tohoto typu smluv, a to nad rámec samotného sportovního odvětví.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

1. Směrnice 93/13

4. Desátý, třináctý a šestnáctý bod odůvodnění směrnice 93/13 uvádí:

„vzhledem k tomu, že účinnější ochrany spotřebitele lze dosáhnout přijetím jednotných právních předpisů v oblasti zneužívajících ujednání; že takové přepisy by se měly vztahovat na všechny smlouvy uzavírané mezi prodávajícími nebo poskytovateli a spotřebiteli; že z působnosti této směrnice musí být vyňaty mimo jiné pracovní smlouvy, smlouvy týkající se dědického práva, smlouvy týkající se rodinného práva a smlouvy týkající se zřizování a organizace společností nebo dohod o sdružení fyzických osob;

[…]

vzhledem k tomu, že se předpokládá, že právní nebo správní předpisy členských států, které přímo nebo nepřímo stanoví ujednání spotřebitelských smluv, neobsahují zneužívající ujednání; že se proto nejeví jako nezbytné podřídit ustanovením této směrnice ujednání, která odrážejí závazné právní nebo správní předpisy a zásady nebo ustanovení mezinárodních úmluv, jejichž stranami jsou členské státy; že v tomto ohledu „závazné právní nebo správní předpisy“ v čl. 1 odst. 2 zahrnují také pravidla, která se v souladu s právními předpisy použijí mezi smluvními stranami, pokud nebylo ujednáno jinak;

[…]

vzhledem k tomu, že posouzení zneužívající povahy smluvních ujednání podle zvolených obecných kritérií, zejména v činnostech prodeje nebo poskytování, které mají veřejnoprávní povahu a které poskytují kolektivní služby se zohledněním solidarity mezi uživateli, musí být doplněno o prostředek k celkovému hodnocení různých dotčených zájmů; že to staví do popředí požadavek poctivosti; že při posuzování poctivosti musí být brán zvláštní ohled na sílu vyjednávacích pozic stran, na to, zda měl spotřebitel nějakou pohnutku k tomu, aby souhlasil s ujednáním, a zda zboží bylo dodáno nebo služby poskytnuty na zvláštní objednávku spotřebitele; že požadavek poctivosti může být uspokojen prodávajícím nebo poskytovatelem, jestliže jedná poctivě a spravedlivě s druhou stranou, jejíž oprávněné zájmy musí vzít v úvahu;“

5. Článek 1 odst. 1 této směrnice stanoví:

„Účelem této směrnice je sblížit právní a správní předpisy členských států týkající se zneužívajících ujednání ve smlouvách uzavíraných mezi prodávajícím zboží nebo poskytovatelem služeb a spotřebitelem.“

6. Podle čl. 2 písm. b) uvedené směrnice je pojem „spotřebitel“ definován jako „fyzická osoba, která […] jedná pro účely, které nespadají do rámce její obchodní nebo výrobní činnosti nebo povolání“. Podle čl. 2 písm. c) téže směrnice se pojmem „prodávající nebo poskytovatel“ rozumí „fyzická nebo právnická osoba, veřejnoprávně nebo soukromoprávně vlastněná, která […] jedná pro účely související s její obchodní nebo výrobní činností nebo povoláním“.

7. Článek 3 směrnice 93/13 stanoví:

„1. Smluvní ujednání, které nebylo individuálně sjednáno, je považováno za zneužívající, jestliže v rozporu s požadavkem poctivosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.

2. Ujednání je vždy považováno za nesjednané individuálně, jestliže bylo sepsáno předem, a spotřebitel proto nemohl mít žádný vliv na obsah ujednání, zejména v souvislosti se smlouvou uzavíranou adhezním způsobem.

Skutečnost, že některé aspekty ujednání nebo jedno konkrétní ujednání byly sjednány individuálně, nevylučuje použití tohoto článku na zbytek smlouvy, jestliže celkové posouzení smlouvy ukazuje, že jde o smlouvu uzavíranou adhezním způsobem.

Jestliže některý prodávající nebo poskytovatel tvrdí, že určité standardní ujednání bylo sjednáno individuálně, je povinen o tom předložit důkaz.

[…]“

8. Článek 4 této směrnice stanoví:

„1. Aniž je dotčen článek 7, posuzuje se zneužívající povaha smluvního ujednání s ohledem na povahu zboží nebo služeb, pro které byla smlouva uzavřena, a s ohledem na všechny okolnosti v době uzavření smlouvy, které provázely její uzavření, a na všechna ostatní ujednání smlouvy nebo jiné smlouvy, ze kterých vychází.

2. Posouzení nepřiměřené povahy podmínek se netýká ani definice hlavního předmětu smlouvy, ani přiměřenosti ceny a odměny službám nebo zboží dodávaným jako protiplnění, pokud jsou tyto podmínky sepsány jasným a srozumitelným jazykem.“

9. Článek 5 uvedené směrnice zejména stanoví, že „[v] případě smluv, v nichž jsou všechna nebo některá ujednání nabízená spotřebiteli předložena písemně, musí být tato ujednání sepsána jasným a srozumitelným jazykem“.

10. Článek 6 odst. 1 téže směrnice stanoví:

„Členské státy stanoví, že zneužívající ujednání použitá ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro

spotřebitele závazná a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných zneužívajících ujednání.“

11. Článek 8 směrnice 93/13 stanoví, že „[č]lenské státy mohou přijmout nebo ponechat v platnosti přísnější ustanovení slučitelná se Smlouvou v oblasti působnosti této směrnice, aby zajistily nejvyšší stupeň ochrany spotřebitele“.

12. Článek 8a odst. 1 této směrnice stanoví:

„Pokud členský stát přijme ustanovení v souladu s článkem 8, uvědomí o nich i o veškerých následných změnách Komisi, zejména pokud tato ustanovení:

– rozšiřují posuzování zneužívající povahy smluvních ujednání na individuálně sjednaná smluvní ujednání nebo na přiměřenost ceny či úhrady, nebo

– obsahují seznam smluvních ujednání považovaných za zneužívající.“

2. Směrnice 2005/29/ES

13. Článek 5 odst. 3 směrnice 2005/29/ES [3] zní takto:

„Obchodní praktiky, jež mohou podstatně narušit ekonomické chování pouze určité jednoznačně vymezitelné skupiny spotřebitelů, kteří jsou z důvodu duševní nebo fyzické slabosti, věku nebo důvěřivosti zvlášť zranitelní takovou praktikou nebo produktem, který propaguje, způsobem, který může obchodník rozumně očekávat, se hodnotí z pohledu průměrného člena dané skupiny. Tím nejsou dotčeny běžné a oprávněné reklamní praktiky zveličených prohlášení nebo prohlášení, která nejsou míněna doslovně.“

B. Lotyšské právo

1. Občanský zákoník

14. Článek 186 Latvijas Republikas Civillikums (občanský zákoník Lotyšské republiky, dále jen „občanský zákoník“) ze dne 20. února 1937 [4] stanoví, že „rodiče společně zastupují své děti v jejich osobních a majetkových vztazích (společné zastoupení)“.

15. Článek 223 občanského zákoníku stanoví, že „[o]tec a matka jsou přirozenými opatrovníky svých nezletilých dětí, a to na základě svého práva péče o dítě“.

16. Článek 293 tohoto zákoníku stanoví:

„Opatrovník může v zájmu nezletilého uzavírat jakékoli smlouvy týkající se jeho záležitostí, jakož i přijímat a provádět platby. Jakékoli jednání této povahy je pro nezletilého závazné za

[3] – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (směrnice o nekalých obchodních praktikách) (Úř. věst. 2005, L 149, s. 22, dále jen „směrnice o nekalých obchodních praktikách“).

[4] – *Valdības Vēstnesis*, 1937, č. 41.

předpokladu, že jej opatrovník učinil v dobré víře, v mezích řádné správy finančních prostředků a nezletilého bez zvláštní nutnosti nezavázal na dobu delší než do jeho plnoletosti.“

17. Podle článku 1408 uvedeného zákoníku „[n]ezletilé děti nemají právní způsobilost“.

2. Zákon na ochranu práv spotřebitelů

18. Článek 1 Patērētāju tiesību aizsardzības likums (zákon na ochranu práv spotřebitelů) ze dne 1. dubna 1999[5], nadepsaný „Pojmy uvedené v tomto zákoně“, ve znění platném ke dni uzavření sporné smlouvy, v bodech 3 a 4 definoval následující pojmy:

„spotřebitelem: fyzická osoba, která projeví přání získat, získá nebo může získat nebo používat zboží nebo služby za účelem, který nelze považovat za její hospodářskou nebo profesní činnost;

poskytovatelem služeb: osoba, která poskytuje v rámci výkonu své hospodářské nebo profesní činnosti službu spotřebiteli; […]“

19. Článek 6 tohoto zákona, nadepsaný „Zneužívající smluvní ujednání“, ve znění platném ke dni uzavření sporné smlouvy, stanovil:

„[…]

(2) Smluvní ujednání musí být sepsána jasným a srozumitelným jazykem.

(3) Smluvní ujednání, které nebylo sjednáno mezi smluvními stranami, je považováno za zneužívající, jestliže v rozporu s požadavkem přiměřenosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.

[…]

(8) Zneužívající ujednání použitá ve smlouvě uzavřené mezi výrobcem, prodávajícím nebo poskytovatelem služeb a spotřebitelem jsou neplatná počínaje okamžikem uzavření smlouvy, avšak smlouva zůstává platnou, může-li nadále existovat bez dotyčných zneužívajících ujednání.

[…]“

20. Článek 6 uvedeného zákona, kterým byl do lotyšského práva proveden čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13, ve znění, které vstoupilo v platnost dne 1. července 2014, v odstavci 2^2 stanovil:

„Ustanovení tohoto článku se nepoužijí na smluvní ujednání, která definují hlavní předmět smlouvy nebo se týkají přiměřenosti ceny a odměny na straně jedné a zboží nebo služeb na straně druhé, pokud jsou tato ujednání sepsána jasným a srozumitelným jazykem. […]“

[5] – *Latvijas Vēstnesis*, 1999, č. 104/105.

III. Spor v původním řízení, předběžné otázky a řízení před Soudním dvorem

21. Cílem společnosti A, společnosti s ručením omezeným založené podle lotyšského práva, je zajistit rozvoj sportovců v Lotyšsku. Za tímto účelem nabízí sportovcům řadu služeb pro rozvoj jejich profesních dovedností a kariéry prostřednictvím uzavření smluv, které stanoví vznik platební povinnosti v budoucnu za určitých podmínek.

22. C, fyzická osoba, byl sedmnáctiletý nezletilý, který byl na samém počátku roku 2009 mladým hráčem košíkové, jenž ještě nezačal svou profesionální kariéru na profesionální úrovni (nebyl tedy zaměstnán v žádném klubu).

23. Dne 14. ledna 2009 uzavřeli společnost A, na jedné straně, a C a jeho rodiče, na straně druhé, spornou smlouvu ve prospěch C. Cílem této smlouvy bylo zajistit C úspěšnou profesionální sportovní kariéru v košíkové. Tato smlouva byla uzavřena na dobu patnácti let, tj. do 14. ledna 2024.

24. Za tímto účelem uvedená smlouva stanovila, že společnost A nabídne C celou řadu služeb[6]. Podle ujednání 6.1 téže smlouvy (dále jen „sporné ujednání“) se C zavázal zaplatit této společnosti jako protiplnění odměnu ve výši 10 % veškerého čistého příjmu plynoucího z provozování dotčeného sportu, reklamy, marketingu a mediálních vystoupení souvisejících s dotčeným sportem po dobu platnosti sporné smlouvy, navýšenou o daň z přidané hodnoty platnou v Lotyšsku, pokud tyto příjmy budou ve výši alespoň 1 500 eur měsíčně.

25. Z informací poskytnutých předkládajícím soudem vyplývá, že výše uvedené ujednání bylo předem vypracováno společností A a nebylo předmětem individuálního sjednání ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13. Jednalo se tedy o adhezní smlouvu, která byla za stejných podmínek podepsána rovněž jinými mladými sportovci.

26. Podle předkládajícího soudu společnost A poskytovala v letech 2009 a 2010 služby C v oblasti rozvoje sportu a podpory kariéry, jak je stanoveno ve sporné smlouvě, zejména individuální a týmové tréninky pod dohledem odborníků, které vyžadovaly finanční příspěvek od této společnosti. C však některé z nabízených služeb nevyužil. Ačkoliv C některé z nabízených služeb nevyužil, má společnost A za to, že tím, že jí nezaplatil za obdržené služby, porušil C a jeho rodiče podle názoru předkládajícího soudu tuto smlouvu.

27. Vzhledem k tomu, že příjmy C, který se mezitím stal profesionálním hráčem košíkové, ze smluv uzavřených se sportovními kluby činily celkem 16 637 779,90 eur během dotyčné doby, byl C povinen zaplatit společnosti A 10 % z této částky, tj. částku ve výši 1 663 777,99 eur.

28. Dne 29. června 2020 podala společnost A žalobu proti C a jeho rodičům, jejímž prostřednictvím se domáhala toho, aby jí byla zaplacena odměna stanovená ve sporné smlouvě.

29. Soud prvního stupně a následně odvolací soud zamítly žaloby společnosti A mimo jiné z důvodu, že sporná smlouva nebyla v souladu s vnitrostátními ustanoveními týkajícími se ochrany práv spotřebitelů a sporné ustanovení bylo zneužívající.

[6] – Služby nabízené společností A zahrnovaly mimo jiné výcvikové a tréninkové služby, sportovní medicínu a podporu sportovního psychologa, kariérní poradenství (tj. rozvoj, zavedení a dodržování profesního plánu, uzavírání smluv mezi sportovcem a sportovními kluby), jakož i marketingovou, právní a účetní podporu.

30. Společnost A podala kasační opravný prostředek k Augstākā tiesa (Senāts) (Nejvyšší soud, Lotyšsko), který je předkládajícím soudem, na jehož podporu tvrdí, že ustanovení o ochraně práv spotřebitelů se v projednávané věci nepoužijí, přičemž dotčená smlouva musí být považována za smlouvu patřící mezi smlouvy pro „mladé nadějné“ sportovce, na něž se tato ustanovení nepoužijí. Ve svém kasačním opravném prostředku tato společnost navrhla, aby byla Soudnímu dvoru předložena žádost o rozhodnutí o předběžné otázce.

31. Podle předkládajícího soudu Soudní dvůr již podal v několika věcech výklad pojmu „spotřebitel“, avšak zatím se ve své judikatuře nezabýval použitelností pravidel na ochranu práv spotřebitelů v oblasti sportu.

32. V tomto ohledu se předkládající soud domnívá, že je třeba mít za to, že použitelná jsou. Vzhledem k neexistenci zvláštní právní úpravy vylučující z oblasti působnosti směrnice 93/13 smlouvy uzavřené ve sportovním odvětví, lze podle ustanovení této směrnice kvalifikovat jako „smlouvy uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem“.

33. Kromě toho podle předkládajícího soudu nelze přikládat význam skutečnosti, že činnost mladého sportovce nabyla posléze čistě profesionální povahu, neboť tato okolnost sama o sobě nemůže bránit tomu, aby se příjemce služeb dovolával postavení „spotřebitele“ ve smyslu směrnice 93/13[7].

34. Kromě toho podle předkládajícího soudu zdůrazňuje rozdíly v judikatuře členských států, které rovněž svědčí pro nutnost položit předběžné otázky ohledně toho, zda se požadavky na ochranu spotřebitele stanovené v této směrnici vztahují na smlouvy uzavřené mezi mladými sportovci a sportovními kluby[8].

35. Za těchto okolností se Augstākā tiesa (Senāts) (Nejvyšší soud, Lotyšsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Spadá smlouva o poskytování služeb podpory rozvoje a kariéry sportovce, uzavřená mezi podnikatelem vykonávajícím profesní činnost v oblasti tréninku a rozvoje sportovců, na straně jedné, a nezletilou osobou zastoupenou svými rodiči, která v okamžiku uzavření smlouvy nevykonávala profesní činnost v oblasti určitého sportu, na straně druhé, do působnosti [směrnice 93/13]?

2) V případě záporné odpovědi [na první otázku] brání směrnice 93/13 vnitrostátní judikatuře, která vykládá právní předpisy provádějící tuto směrnici do vnitrostátního právního řádu tak, že ustanovení o ochraně práv spotřebitelů, jež jsou v těchto předpisech obsažena, jsou použitelná i na takové smlouvy?

[7] – Tato věc se tedy zásadně liší od věcí, v nichž byla vydána judikatura Soudního dvora týkající se používání pravidel pro určení soudní příslušnosti [viz rozsudky ze dne 25. ledna 2018, Schrems (C-498/16, EU:C:2018:37, body 31, 38 a 39, jakož i citovaná judikatura), a ze dne 10. prosince 2020, Personal Exchange International (C-774/19, EU:C:2020:1015, body 40 a 42 a citovaná judikatura)].

[8] – V tomto smyslu, k významu zajištění jednotného výkladu unijního práva, viz rozsudek ze dne 6. října 2021,Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi (C-561/19, EU:C:2021:799, bod 49). Podle informací, které má předkládající soud k dispozici, cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži, Francie) v rozsudku ze dne 23. května 2019 rozhodl, že hráč košíkové, který v postavení budoucího hráče uzavřel smlouvu o službách se sportovní agenturou, v níž se tato agentura zavázala k tomu, že bude v zájmu sportovce jednat se sportovními kluby o přijetí tohoto hráče, a za to se hráč košíkové zavázal k tomu, že bude platit této agentuře určitou částku odpovídající části příjmů ze smluv uzavřených v rámci této spolupráce, jednal jako spotřebitel a nikoli jako prodávající nebo poskytovatel (rozsudek odvolacího soudu v Paříži, 2, 23. 05. 2019, č. 1602277). Naproti tomu Oberlandesgericht München (vrchní zemský soud v Mnichově, Německo) v rozsudku ze dne 7. listopadu 2002, ve kterém rozhodoval ve sporu mezi mladým tenistou a sportovní agenturou vycházejícího z obdobné smlouvy o službách, jako je smlouva uzavřená mezi účastníky v projednávané věci, nepoužil na výše uvedený právní vztah vnitrostátní ustanovení o ochraně spotřebitele (rozsudek vrchního zemského soudu v Mnichově, 07. 11. 2002 – 19 U 3238/02).

3) V případě kladné odpovědi [na první nebo druhou otázku] může vnitrostátní soud rozhodnout, že smluvní ujednání, podle něhož se mladý sportovec zavazuje k tomu, že za poskytnutí služeb podpory rozvoje a kariéry v určitém sportu, které jsou upřesněny ve smlouvě, bude platit odměnu ve výši 10 % z příjmů, které bude pobírat během následujících 15 let, podléhá posouzení zneužívající povahy podle článku 3 směrnice 93/13, a dospět k závěru, že toto ujednání nepatří mezi ujednání nepodléhající posouzení zneužívající povahy podle čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13?

4) V případě kladné odpovědi [na třetí otázku] musí se mít za to, že smluvní ujednání, podle něhož se mladý sportovec zavazuje k tomu, že za poskytnutí služeb podpory rozvoje a kariéry sportovce, které jsou upřesněny ve smlouvě, bude platit odměnu odpovídající 10 % z příjmů, které bude pobírat během následujících 15 let, bylo sepsáno jasným a srozumitelným jazykem ve smyslu článku 5 směrnice 93/13, vzhledem k tomu, že mladý sportovec neměl v okamžiku uzavření smlouvy k dispozici jasné informace o hodnotě poskytované služby ani o částce, kterou bude muset za tuto službu zaplatit, jež by mu umožnily posoudit hospodářské dopady, které by z toho mohly pro něj vyplývat?

5) V případě kladné odpovědi [na třetí otázku] musí se mít za to, že smluvní ujednání, podle něhož se mladý sportovec zavazuje k tomu, že za poskytnutí služeb podpory rozvoje a kariéry sportovce, které jsou upřesněny ve smlouvě, bude platit odměnu odpovídající 10 % z příjmů, které bude pobírat během následujících 15 let, představuje v souladu s čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13 ujednání, které způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele, vzhledem k tomu, že uvedené ujednání nespojuje hodnotu poskytnuté služby s nákladem, který tato služba představuje pro spotřebitele?

6) V případě kladné odpovědi [na pátou otázku] je rozhodnutí vnitrostátního soudu, kterým se sníží částka, jejíž zaplacení lze požadovat od spotřebitele ve prospěch poskytovatele služeb, na částku skutečných nákladů, které musel tento poskytovatel vynaložit na poskytování služeb spotřebiteli na základě smlouvy, v rozporu s čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13?

7) V případě záporné odpovědi [na třetí otázku], a pokud smluvní ujednání, podle něhož se spotřebitel zavazuje k tomu, že za poskytnutí služeb podpory rozvoje a kariéry sportovce, které jsou upřesněny ve smlouvě, bude platit odměnu odpovídající 10 % z příjmů, které bude pobírat během následujících 15 let, nepodléhá posouzení zneužívající povahy podle čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13, je vnitrostátní soud, který má za to, že je výše odměny zjevně nepřiměřená službě, kterou poskytl její poskytovatel, oprávněn i přesto prohlásit toto smluvní ujednání za zneužívající na základě vnitrostátního práva?

8) V případě kladné odpovědi [na sedmou otázku] má být v případě spotřebitelské smlouvy uzavřené v době, kdy dosud nevstoupil v platnost článek 8a směrnice 93/13, bráno v úvahu oznámení, jejž poskytl Evropské komisi členský stát podle článku 8a této směrnice v souvislosti s ustanoveními, jež přijal členský stát v souladu s článkem 8 téže směrnice, a pokud tomu tak je, je pravomoc vnitrostátních soudů omezena oznámením, které poskytl tento členský stát podle článku 8a směrnice 93/13, pokud tento stát uvedl, že jeho právní předpisy nejsou přísnější než minimální pravidla stanovená touto směrnicí?

9) V případě kladné odpovědi [na první nebo druhou otázku] jaký význam pro používání právních předpisů, kterými se do vnitrostátního právního řádu provádějí ustanovení směrnice 93/13, má ve světle čl. 17 odst. 1 Listiny ve spojení s jejím článkem 24 skutečnost, že mladý sportovec byl v okamžiku, kdy byla uzavřena dotčená smlouva o poskytování služeb na dobu patnácti let, nezletilý, takže byla tato smlouva uzavřena rodiči nezletilé osoby jejím jménem, přičemž ukládala této nezletilé osobě povinnost platit odměnu odpovídající 10 % ze všech příjmů, jež bude pobírat během následujících 15 let?

10) V případě záporné odpovědi [na první nebo druhou otázku] porušuje smlouva o poskytování služeb na dobu patnáct let uzavřená s mladým nezletilým sportovcem – kterou uzavřeli jeho rodiče jeho jménem –, která zavazuje tuto nezletilou osobu k placení odměny odpovídající 10 % ze všech příjmů, jež bude pobírat během následujících 15 let, základní práva zakotvená v čl. 17 odst. 1 Listiny ve spojení s jejím čl. 24 odst. 2, s ohledem na to, že sportovní činnosti spadají do působnosti unijního práva?“

36. Písemná vyjádření předložili Soudnímu dvoru společnost A, C, lotyšská vláda, jakož i Evropská komise. Titíž účastníci řízení, jakož i rodiče, kteří nepředložili písemná vyjádření, rovněž přednesli ústní vyjádření a odpověděli na otázky k ústnímu zodpovězení položené Soudním dvorem na jednání, které se konalo dne 13. června 2024.

IV. Analýza

A. K přípustnosti některých předběžných otázek

37. Společnost A ve svém písemném vyjádření namítla nepřípustnost třetí, čtvrté, páté, sedmé, deváté a desáté předběžné otázky z důvodu, zaprvé, že předkládající soud se třetí až pátou otázkou v podstatě domáhá toho, aby Soudní dvůr použil, a nikoli vyložil unijní právo, zejména tím, že posoudí, zda je třeba mít za to, že ujednání stanovící odměnu spadají nikoliv pod čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13, nýbrž pod článek 3 této směrnice (třetí otázka), a zda splňují požadavky vyplývající z článku 5 a čl. 3 odst. 1 této směrnice (čtvrtá a pátá otázka), zadruhé, že sedmá otázka je hypotetická a konečně zatřetí, že devátá a desátá otázka jsou příliš abstraktní a představují žádost o poradní stanovisko.

38. V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené v článku 267 SFEU je věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, aby s ohledem na konkrétní okolnosti věci posoudil relevanci otázek, které Soudnímu dvoru klade. Jestliže se tedy položené otázky týkají výkladu unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout. Z toho plyne, že na předběžnou otázku týkající se unijního práva se vztahuje domněnka relevance. Odmítnout rozhodnutí o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem je možné pouze tehdy, pokud je zjevné, že požadovaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém, nebo také tehdy, pokud Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny [9].

[9] – V tomto smyslu viz zejména rozsudek ze dne 29. června 2023, International Protection Appeals Tribunal a další (Atentát v Pákistánu) (C-756/21, EU:C:2023:523, body 35 a 36 a citovaná judikatura).

39. V projednávané věci je třeba konstatovat, že jsou v předkládacím rozhodnutí dostatečně podrobně popsány právní a skutkové souvislosti původního řízení a informace poskytnuté předkládajícím soudem umožňují určit rozsah položených otázek a dospět k závěru, že nejsou ani irelevantní k předmětu sporu, ani hypotetické povahy. Pokud jde konkrétně o třetí až pátou, jakož i devátou a desátou předběžnou otázku, ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že si předkládající soud klade otázku ohledně smyslu a působnosti několika ustanovení směrnice 93/13 za účelem určení, zda může provést přezkum zneužívající povahy sporného ujednání na základě této směrnice. Předkládající soud tedy nežádá Soudní dvůr, aby tato ustanovení použil na skutkové okolnosti projednávané věci, ani aby nahradil jeho posouzení svým vlastním, což by v žádném případě nemohl učinit [10]. Pokud jde o hypotetickou povahu sedmé předběžné otázky, která podle společnosti A vyplývá ze skutečnosti, že podle lotyšského práva není možné konstatovat, že návratnost investice je nadměrná, stačí připomenout, že v rámci řízení podle článku 267 SFEU jsou funkce Soudního dvora a předkládajícího soudu jasně odlišné a výklad vnitrostátních předpisů náleží výlučně předkládajícímu soudu [11].

40. Za těchto okolností se domnívám, že všechny předběžné otázky předložené předkládajícím soudem jsou přípustné.

B. K věci samé

41. Předkládající soud se vzhledem k tomu, že skutkový kontext věci v původním řízení vyvolává soubor otázek týkajících se výkladu a použití směrnice 93/13, rozhodl položit řadu předběžných otázek, které se tematicky týkají jednotlivých aspektů této směrnice, které lze seskupit následovně:

– oblast působnosti směrnice 93/13 (první otázka);

– rozšíření oblasti působnosti ve vztahu k minimální úrovni ochrany stanovené touto směrnicí (druhá otázka a způsoby provádění vnitrostátních právních předpisů podle článku 8 směrnice (sedmá a osmá otázka);

– zacházení se smluvními ujednáními týkajícími se „hlavního předmětu smlouvy“ nebo „ceny a odměny“ ve smyslu čl. 4 odst. 2 směrnice (třetí otázka);

– požadavek na „transparentnost“ ve smyslu čl. 4 odst. 2 a článku 5 téže směrnice (čtvrtá otázka);

– posouzení „významné nerovnováhy“ v rámci posuzování zneužívající povahy ujednání ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13 (pátá otázka);

– důsledky vyplývající z kvalifikace smluvního ujednání jako „zneužívajícího“ podle čl. 6 odst. 1 této směrnice (šestá otázka);

– uplatnění ustanovení Listiny při posuzování zneužívajících ujednání ve spotřebitelských smlouvách (devátá a desátá otázka).

[10] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. ledna 2017, Banco Primus (C-421/14, dále jen „rozsudek Banco Primus“, EU:C:2017:60, bod 57 a citovaná judikatura).

[11] – Viz rozsudek ze dne 15. ledna 2013, Križan a další (C-416/10, EU:C:2013:8, bod 58 a citovaná judikatura).

1. K působnosti směrnice 93/13 (první otázka)

42. Podstatou první předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda ujednání smlouvy uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem vykonávajícím činnost v oblasti rozvoje sportu na jedné straně a nezletilou osobou zastoupenou rodiči, která v době uzavření této smlouvy ještě nebyla zaměstnána v oblasti sportu, spadají do působnosti směrnice 93/13.

43. V této souvislosti se C a jeho rodiče, lotyšská vláda a Komise domnívají, že taková smlouva spadá do oblasti působnosti směrnice, zatímco společnost A navrhuje, aby odpověď byla záporná, a zejména v tomto ohledu tvrdí, že budoucí povaha profesionální činnosti nic nemění na povaze smlouvy.

44. Především je třeba připomenout, že účelem směrnice 93/13 je v souladu s jejím čl. 1 odst. 1 sblížit ustanovení členských států týkající se zneužívajících ujednání ve smlouvách uzavíraných mezi prodávajícím zboží nebo poskytovatelem služeb a spotřebitelem. Jedná se tedy o horizontální legislativní akt, jehož cílem je zajistit vysokou úroveň ochrany spotřebitele [12] tím, že chrání spotřebitele před zneužívajícími ujednáními ve všech typech smluv s prodávajícími nebo poskytovateli. Tato směrnice se tudíž použije na všechna odvětví hospodářské činnosti a v zásadě na všechny druhy smluv o koupi zboží a poskytování služeb, které byly uzavřeny mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem [13].

45. Dále, jak již Soudní dvůr několikrát zdůraznil, systém ochrany zavedený směrnicí 93/13 spočívá na myšlence, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli z hlediska *vyjednávací síly* i *úrovně informovanosti*, což ho vede k tomu, že přistoupí na podmínky předem vyhotovené prodávajícím nebo poskytovatelem, ač nemůže ovlivnit jejich obsah [14]. Vzhledem k takovémuto nerovnému postavení stanoví čl. 6 odst. 1 této směrnice, že zneužívající ujednání nejsou pro spotřebitele závazná. Jedná se o kogentní ustanovení, které má nahradit formální rovnováhu, již smlouva nastoluje mezi právy a povinnostmi smluvních stran, skutečnou rovnováhou, která má nastolit rovnost mezi smluvními stranami [15].

46. Z toho vyplývá, že cílem uvedené směrnice je zaprvé řešit situace nerovnosti stran ve vztahu ke smluvním ujednáním, které mohou být způsobeny asymetrií informací nebo odborných znalostí [16] či vyjednávací síly [17] ve vztahu ke smluvním ujednáním, a zadruhé odradit prodávající nebo poskytovatele od používání zneužívajících ujednání v budoucnu [18].

[12] – Viz článek 114 SFEU, který nyní slouží jako právní základ směrnice 93/13, jakož i článek 169 SFEU a článek 38 Listiny.

[13] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. listopadu 2020, DelayFix (C-519/19, dále jen „rozsudek DelayFix“, EU:C:2020:933, bod 52 a citovaná judikatura), jakož i sdělení Komise, nadepsané „Pokyny k výkladu a uplatňování směrnice Rady 93/13/EHS o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách“ (Úř. věst. 2019, C 323, s. 4 až 92, dále jen „Pokyny Komise“, s. 5).

[14] – Viz rozsudek ze dne 15. června 2023, Bank M. (Důsledky zrušení smlouvy) (C-520/21, EU:C:2023:478, bod 54 a citovaná judikatura).

[15] – Viz rozsudek ze dne 11. dubna 2024, Air Europa Líneas Aéreas (C-173/23, EU:C:2024:295, bod 28 a citovaná judikatura).

[16] – Viz rozsudek ze dne 17. května 2018, Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen (C-147/16, dále jen „rozsudek Karel de Grote“, EU:C:2018:320, bod 59), který se týkal nerovnosti mezi vzdělávacím zařízením a studentem vyplývající z asymetrie informací a odborných znalostí mezi těmito stranami.

[17] – Viz například rozsudek ze dne 3. září 2015, Costea (C-110/14, dále jen „rozsudek Costea“, EU:C:2015:538, bod 27 a citovaná judikatura), ve kterém Soudní dvůr zdůraznil, že i když je nutno vycházet z toho, že advokát disponuje vysokou úrovní odborných znalostí, neumožňuje tato skutečnost vycházet z toho, že vůči prodávajícímu nebo poskytovateli není slabší stranou.

[18] – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 21. prosince 2016, Gutiérrez Naranjo a další (C-154/15, C-307/15 a C-308/15, dále jen „rozsudek Gutiérrez Naranjo a další“, EU:C:2016:980, bod 63), a ze dne 15. června 2023, Bank M. (Důsledky zrušení smlouvy) (C-520/21, EU:C:2023:478, bod 58) jakož i stanovisko generálního advokáta G. Pitruzzelly ve věci Dziubak (C-260/18, EU:C:2019:405, bod 53 a citovaná judikatura). Viz rovněž pokyny Komise (s. 9).

47. Právě s ohledem na tyto cíle sledované směrnicí 93/13 je třeba přezkoumat, zda sporná smlouva v původním řízení spadá do působnosti této směrnice.

48. V tomto ohledu je třeba připomenout, že se směrnice 93/13 vztahuje, jak vyplývá z jejího čl. 1 odst. 1 a čl. 3 odst. 1 na ujednání obsažená ve „smlouvách uzavíraných mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem“, které „nebyl[y] individuálně sjednán[y]“. Jak uvádí desátý bod odůvodnění této směrnice, jednotná pravidla týkající se zneužívajících ujednání se musí vztahovat na „všechny smlouvy“ uzavírané mezi „prodávajícím nebo poskytovatelem“ a „spotřebitelem“, kteří jsou definováni v čl. 2 písm. b) a c) uvedené směrnice [19]. Aby tedy smlouva spadala do oblasti působnosti téže směrnice, je nutné, aby jedna smluvní strana byla „prodávajícím nebo poskytovatelem“ ve smyslu čl. 2 písm. c) směrnice 93/13 a druhá strana byla „spotřebitelem“ ve smyslu čl. 2 písm. b) této směrnice. Jinými slovy, pokud je smlouva uzavřena na jedné straně prodávajícím nebo poskytovatelem a na druhé straně spotřebitelem, má se za to, že taková smlouva spadá do oblasti působnosti uvedené směrnice.

49. V projednávané věci uvádím, že, i když je z důkazů předložených Soudnímu dvoru zřejmé, že sporná smlouva byla „vzorovou smlouvou“ vypracovanou na předem stanoveném formuláři a podepsanou mnoha dalšími mladými sportovci, společnost A tvrdí, že sporné ujednání bylo předmětem individuálního sjednání [20]. Je tedy na předkládajícím soudu, aby v tomto ohledu rozhodl s přihlédnutím k příslušným pravidlům pro rozložení důkazního břemene uvedeným v čl. 3 odst. 2 prvním a třetím pododstavci směrnice 93/13, které mimo jiné stanoví, že jestliže prodávající nebo poskytovatel tvrdí, že určité standardní ujednání bylo individuálně sjednáno, je povinen o tom předložit důkaz [21].

50. Je nesporné, že spornou smlouvu podepsala společnost A, která jednala jako „prodávající nebo poskytovatel“ ve smyslu čl. 2 písm. c) této směrnice. Za těchto okolností je třeba první otázku chápat tak, že se předkládající soud v podstatě na prvním místě táže, zda taková fyzická osoba, jako je C, která v době uzavření sporné smlouvy nebyla profesionálně činná v dotčené sportovní disciplíně, ale která se později stala profesionálním sportovcem, musí být v rámci této smlouvy považována za „spotřebitele“ ve smyslu čl. 2 písm. c) této směrnice, takže tato smlouva spadá do osobní působnosti této směrnice (a), a na druhém místě, zda samotný předmět smlouvy, který by měl být podle společnosti A považován za „součást smluv ‚mladých nadějných‘ sportovců“, může představovat výjimku z věcné působnosti směrnice 93/13, a odůvodňovat tak nepoužití jejích ustanovení (b).

a) K osobní působnosti směrnice 93/13

51. Zaprvé, pokud jde o použití ratione personae směrnice 93/13, a konkrétně o pojem „spotřebitel“, připomínám, že čl. 2 písm. b) této směrnice se „spotřebitelem“ rozumí „fyzická osoba, která ve smlouvách, na které se vztahuje [uvedená] směrnice, jedná pro účely, které nespadají do rámce její obchodní nebo výrobní činnosti nebo povolání“. Článek 2 písm. c) podává širokou definici pojmu „prodávající nebo poskytovatel“, podle níž se „prodávajícím nebo

[19] – Viz rozsudek Karel de Grote (body 45 a 46).

[20] – Konkrétně společnost A na jednání tvrdila, že C a jeho rodiče měli možnost o sporné smlouvě jednat, jelikož se strany, které ji podepsaly, před jejím podpisem několikrát sešly. Společnost nicméně přiznala, že během těchto schůzek nebyly vzneseny žádné otázky týkající se doby trvání smlouvy nebo výše budoucích závazků, například pokud jde o výši dlužné odměny nebo jakékoli jiné smluvní ujednání, a jednání se týkala především košíkové, infrastruktury, trenérů, životních podmínek, stravování atd.

[21] – Viz rozsudek ze dne 13. července 2023, Banco Santander (Odkaz na oficiální index) (C-265/22, dále jen „rozsudek Banco Santander“, EU:C:2023:578, bod 62).

poskytovatelem“ rozumí „fyzická nebo právnická osoba, veřejnoprávně nebo soukromoprávně vlastněná, která ve smlouvách, na které se vztahuje [téže] směrnice, jedná pro účely související s její obchodní nebo výrobní činností nebo povoláním“.

52. Z toho vyplývá, že směrnice 93/13 definuje smlouvy, na které se vztahuje, prostřednictvím odkazu nikoliv na totožnost účastníků sporu, nýbrž na *postavení smluvních stran* podle toho, zda jednají v rámci profesní činnosti [22]. Tento přístup, který je často označován jako „funkční“, odpovídá myšlence již připomenuté v bodě 45 tohoto stanoviska, ze které vychází systém ochrany zavedený touto směrnicí, že se spotřebitel nachází v *nerovném postavení* vůči prodávajícímu nebo poskytovateli jak z hlediska vyjednávací síly, tak úrovně informovanosti [23].

53. Z toho vyplývá, že kvalifikaci „spotřebitele“ je proto třeba posoudit v každém jednotlivém případě na základě konkrétní smlouvy s přihlédnutím k povaze a účelu dotyčné smlouvy a skutečnosti, že směrnice 93/13 usiluje o ochranu spotřebitelů jakožto obvykle slabší strany [24]. Pro kvalifikaci osoby jako „spotřebitele“ je proto nezbytné zkoumat rovnováhu sil mezi stranami ve vztahu k dotčené smlouvě. Typickými faktory jsou asymetrie informací, odborné znalosti nebo vyjednávací síla.

54. Zároveň je pojem „spotřebitel“ objektivní a odráží obecně slabší postavení spotřebitele ve vztahu k prodávajícímu nebo poskytovateli. Objektivní povaha znamená, že tento pojem je nezávislý na konkrétních znalostech a informacích, jež dotčená osoba má skutečně k dispozici [25]. Jak Soudní dvůr rozhodl, použití abstraktního referenčního kritéria pro přezkum transparentnosti smluvního ujednání umožňuje zabránit tomu, aby tento přezkum závisel na splnění komplexního souboru subjektivních faktorů, jejichž prokázání je obtížné, ne-li nemožné [26].

55. S výhradou ověření předkládajícím soudem je v projednávané věci nesporné, že v okamžiku uzavření sporné smlouvy kariéra C ještě nezačala, jelikož jej nezaměstnával žádný profesionální klub. V zásadě existuje nerovnost mezi společností A a C v důsledku asymetrie informací odborných znalostí mezi těmito stranami. Taková společnost má v zásadě k dispozici stabilní organizaci, právní oddělení specializované na danou oblast a odborné znalosti, které mladý sportovec jednající v soukromých záležitostech nemusí nutně mít, když se – ještě jako nikoliv profesionál v okamžiku uzavření smlouvy – náhodně setká s takovou smlouvou. Zdá se tedy legitimní předpokládat, že C, zejména z důvodu své nezletilosti, byl objektivně ve slabším postavení, než jaké má společnost A. C neměl stejnou úroveň znalostí jako tato společnost, pokud jde o jednotlivé služby upravené ve sporné smlouvě, a měl malou vyjednávací sílu zejména proto, že v době uzavření této smlouvy byla společnost A podle všeho jedinou společností poskytující tento typ služeb v oblasti rozvoje sportu v Lotyšsku [27]. Předkládajícímu soudu však také přísluší ověřit, zda tato nerovnováha sil mezi společností A a C byla vyvážena tím, že C byl zastoupen svými rodiči, přičemž otec byl podle ústního vyjádření společnosti A v okamžiku

22 – V tomto smyslu viz rozsudky Karel de Grote (bod 53 a citovaná judikatura) a DelayFix (body 53 a 54 a citovaná judikatura). Obecněji viz rovněž k pojmu „spotřebitel“ Djurovic, M., « The Average Consumer », *European Law on Unfair Commercial Practices and Contract Law*, Hart Publishing, Oxford, 2016, s. 25 a 26.

23 – Viz rozsudek Karel de Grote (bod 54 a citovaná judikatura).

24 – V tomto smyslu viz Pokyny Komise (s. 11).

25 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. března 2019, Pouvin a Dijoux (C-590/17, dále jen „rozsudek Pouvin a Dijoux“, EU:C:2019:232, body 24, 25 a 30, jakož i citovaná judikatura).

26 – Viz rozsudek ze dne 4. července 2024, Caixabank a další (Přezkum transparentnosti u hromadných žalob) (C-450/22, dále jen „rozsudek Caixabank“, EU:C:2024:577, bod 49 a citovaná judikatura).

27 – Toto konstatování spočívá pouze na tvrzeních společnosti A učiněných na jednání, která musí být ověřena předkládajícím soudem.

uzavření sporné smlouvy trenérem košíkové. V tomto ohledu je třeba připomenout, že Soudní dvůr rozhodl, že i když má konkrétní „spotřebitel“ vyšší znalosti a zkušenosti, nebrání to tomu, aby byl „spotřebitelem“ ve smyslu směrnice 93/13 [28].

56. Ze všech skutečností uvedených v předchozím bodě vyplývá, že v době uzavření sporné smlouvy vystupoval C v zásadě jako „spotřebitel“ ve smyslu směrnice 93/13, a proto by se na tuto smlouvu měla vztahovat ustanovení této směrnice.

57. Tento závěr podle mého názoru nemůže být zpochybněn skutečností, že postavení „spotřebitele“ dotyčného sportovce se po uzavření uvedené smlouvy změnilo, když se stal „profesionálním“ sportovcem ve smyslu čl. 2 písm. c) této směrnice. Stejně jako předkládající soud se domnívám, že tento vývoj nepředstavuje ve specifickém kontextu spotřebitelského práva relevantní prvek pro posouzení povahy právního vztahu mezi oběma stranami. Na rozdíl od situací týkajících se použití právních ustanovení týkajících se určení příslušnosti [29] je tedy, pokud jde o rozsah použití spotřebitelského práva, podle mého názoru irelevantní, zda činnost mladého sportovce v oblasti, které se smlouva týká, následně nabyla profesionální povahu. I kdyby bylo prokázáno, že mladý sportovec využíval služeb poskytovaných prodávajícím nebo poskytovatelem pouze za účelem získání profesionálních dovedností, podstatným prvkem by byla skutečnost, že v době uzavření sporné smlouvy mladý sportovec profesionálem nebyl.

58. V souladu s čl. 4 odst. 1 směrnice 93/13 „zneužívající povaha smluvního ujednání [posuzuje] s ohledem na povahu zboží nebo služeb, pro které byla smlouva uzavřena, a s ohledem na všechny okolnosti v *době uzavření smlouvy*, které provázely její uzavření“ [30]. Jak Soudní dvůr potvrdil, pro posouzení zneužívající povahy ujednání je tedy rozhodující datum uzavření smlouvy, takže použitelnost této směrnice musí být posouzena k tomuto okamžiku bez ohledu na případnou pozdější změnu postavení „spotřebitele“ na postavení „prodávajícího nebo poskytovatele“. Jakýkoli jiný „dynamičtější“ výklad postavení „spotřebitele“, který by spočíval v tvrzení, že jej lze časem ztratit, by byl v rozporu se samotným zněním tohoto ustanovení.

59. Tento výklad je rovněž v souladu s cílem sledovaným směrnicí 93/13, jelikož právě v okamžiku uzavření smlouvy, který se shoduje s případným nepříznivým postavením vůči prodávajícímu nebo poskytovateli, může mít smlouva nepříznivé důsledky pro spotřebitele, a to i z dlouhodobého hlediska.

b) K věcné působnosti směrnice 93/13

60. Pokud jde o věcnou působnost směrnice 93/13, a konkrétně o otázku, zda z ní může být vyloučena smlouva „mladého nadějného“ sportovce, je třeba připomenout, že tato směrnice se vztahuje na „jakoukoli smlouvu“ uzavřenou mezi prodávajícími nebo poskytovateli a spotřebiteli ve všech odvětvích hospodářské činnosti [31], a rozhodujícím kritériem pro účely použití uvedené

[28] – Viz rozsudky Costea (bod 21) a Pouvin a Dijoux (body 25 až 28).

[29] – Viz rozsudky ze dne 25. ledna 2018, Schrems (C-498/16, EU:C:2018:37, body 31, 38 a 39 a citovaná judikatura) a ze dne 10. prosince 2020, Personal Exchange International (C-774/19, EU:C:2020:1015, body 40 a 41). Jak totiž vysvětlila Komise, v jiných oblastech unijního práva, jako jsou pravidla příslušnosti vyplývající z nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1), jak je vykládán Soudním dvorem, není vyloučeno, aby vnitrostátní soud zohlednil případný „vývoj“ postavení spotřebitele v průběhu trvání smlouvy, například v případě smluv o využívání služeb trvajících delší dobu, v tom smyslu, že smlouva uzavřená spotřebitelem se mohla vyvinout z využívání služby pro čistě soukromé účely na výlučně profesní činnost, a protomůže fyzická osoba ztratit postavení „spotřebitele“.

[30] – Kurzivou zvýraznil autor stanoviska. V tomto smyslu viz rozsudky DelayFix (bod 60) a Caixabank (bod 29 a citovaná judikatura).

[31] – Viz bod 44 tohoto stanoviska.

směrnice je postavení, v němž strany jednaly při uzavírání sporné smlouvy, a nikoli předmět smlouvy, který je pro účely vymezení působnosti této směrnice v zásadě irelevantní [32]. Z tohoto pravidla však existuje několik výjimek [33].

61. Zaprvé čl. 1 odst. 2 směrnice 93/13 vylučuje z její oblasti působnosti „[s]mluvní ujednání, která odrážejí závazné právní a správní předpisy a ustanovení nebo zásady mezinárodních úmluv, jejichž stranami jsou členské státy nebo Společenství, zejména v oblasti dopravy, nejsou předmětem ustanovení této směrnice“. V tomto ohledu Soudní dvůr rozhodl, že zejména s ohledem na cíl této směrnice, kterým je ochrana spotřebitele proti zneužívajícím ujednáním ve smlouvách uzavřených s prodávajícími nebo poskytovateli, musí být výjimka stanovená v čl. 1 odst. 2 uvedené směrnice vykládána restriktivně, aby byl zaručen užitečný účinek této směrnice [34]. Soudní dvůr dále připomněl, že smluvní ujednání obsažené ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem je v každém případě vyloučeno z působnosti téže směrnice pouze tehdy, pokud toto smluvní ujednání odráží obsah závazného právního a správního ustanovení ve smyslu čl. 1 odst. 2 směrnice 93/13 ve spojení s jejím třináctým bodem odůvodnění. Takové vyloučení bylo odůvodněno tím, že je legitimní předpokládat, že vnitrostátní zákonodárce nastolil rovnováhu mezi právy a povinnostmi smluvních stran určitých smluv, tedy rovnováhu, kterou výslovně zamýšlel chránit unijní normotvůrce [35].

62. Dále desátý bod odůvodnění směrnice 93/13 dodává, že „z působnosti této směrnice musí být vyňaty mimo jiné pracovní smlouvy, smlouvy týkající se dědického práva, smlouvy týkající se rodinného práva a smlouvy týkající se zřizování a organizace společností nebo dohod o sdružení fyzických osob“. Podobně jako vyloučení stanovené v čl. 1 odst. 2 uvedené směrnice je *ratio legis* vyloučení tohoto typu smlouvy založeno na skutečnosti, že *lex specialis*, kterým se řídí všechny takové smlouvy, umožňuje odstranit případnou asymetrii mezi právy a povinnostmi stran.

63. V projednávané věci společnost A tvrdí, že sporná smlouva spadá do působnosti vnitrostátní právní úpravy smluv pro „mladé nadějné“ sportovce, a tudíž se ustanovení směrnice 93/13 nepoužijí. S ohledem na výše uvedené je na předkládajícím soudu, aby ověřil obsah této právní úpravy za účelem zjištění, zda ujednání této smlouvy odrážejí kogentní pravidla, která jsou použitelná v projednávané věci, takže abstraktně umožňují odstranit případnou nerovnováhu mezi „mladými nadějemi“ a prodávajícími nebo poskytovateli a vyloučit některá ustanovení, zejména sporné ujednání uvedené smlouvy týkající se odměny, z působnosti této směrnice. Přitom však bude muset tento soud zohlednit následující faktory: zaprvé, taková výjimka z použití této směrnice by podle mého názoru měla být vykládána restriktivně [36]; zadruhé, pokud jde o kogentní povahu vnitrostátní právní úpravy, v souladu s judikaturou Soudního dvora bude muset tento soud za účelem vyloučení použití téže směrnice zajistit, aby se na smluvní strany

[32] – V tomto smyslu viz rozsudek Pouvin a Dijoux (body 24, 25 a 30 a citovaná judikatura). Je však třeba uvést, že Komise při přípravě návrhu směrnice analyzovala některé typy standardizovaných smluv nabízených spotřebitelům v jednotlivých členských státech, jako jsou kupní smlouvy, smlouvy o pronájmu automobilů, smlouvy týkající se některých bankovních a pojišťovacích služeb, smlouvy týkající se různých typů turistických služeb (pronájem domů, rekreační kluby, zájezdy, dočasné užívání atd.), smlouvy o letecké dopravě [smluvní podmínky doporučené International Air Transport Association (IATA, Mezinárodní sdružení leteckých dopravců)]) a smlouvy týkající se poskytování služeb obecného zájmu. Tyto studie prokázaly nejen všudypřítomnost zneužívajících ujednání ve všeobecných smluvních podmínkách používaných podniky, ale také obtížnost jejich získání před uzavřením smlouvy [viz zpráva Komise ze dne 27. dubna 2000 o uplatňování směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (COM(2000) 248 final), s. 9].

[33] – Viz usnesení ze dne 19. listopadu 2015, Tarcău (C-74/15, EU:C:2015:772, bod 22 a citovaná judikatura).

[34] – Viz rozsudek ze dne 30. května 2024, Raiffeisen Bank (C-176/23, dále jen „rozsudek Raiffeisen Bank“, EU:C:2024:443, bod 22 a citovaná judikatura).

[35] – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 26. března 2020 Mikrokasa et Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty (C-779/18, EU:C:2020:236, body 52 až 54 a citovaná judikatura), jakož i Raiffeisen Bank (body 22 až 24 a citovaná judikatura).

[36] – V tomto smyslu viz Pokyny Komise (s. 12).

vztahovala nezávisle na jejich volbě a podpůrně (automaticky) v případě neexistence odlišného ujednání smluvních stran v tomto ohledu [37]; zatřetí bude muset předkládající soud zohlednit skutečnost, že v případě, kdy se vedle směrnice 93/13 použijí i jiná ustanovení vnitrostátního práva, bude obecně vhodné upřednostnit výklad, který co nejvíce zachová užitečný účinek této směrnice [38]; začtvrté nic nebrání tomu, aby okolnost, že existují jiná ustanovení, mohla být zohledněna při posuzování transparentnosti a zneužívající povahy smluvních ujednání v rámci uvedené směrnice [39].

64. S ohledem na výše uvedené skutečnosti navrhuji odpovědět na první otázku tak, že čl. 1 odst. 1 a 2 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že smlouva o poskytování služeb v oblasti rozvoje sportu a podpory kariéry sportovce uzavřená mezi prodávajícím nebo poskytovatelem, který vykonává svou činnost v oblasti přípravy a rozvoje sportovců, a nezletilou osobou, která byla zastoupena svými rodiči a která v době uzavření této smlouvy nebyla zaměstnána v oblasti sportu, v zásadě spadá do působnosti směrnice 93/13, pokud jsou splněny ostatní podmínky pro použití stanovené touto směrnicí.

2. K rozšíření minimální úrovně ochrany přiznané směrnicí 93/13 (druhá otázka)

65. Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu položené pro případ záporné odpovědi na první otázku je, zda směrnice 93/13 brání rozšíření působnosti této směrnice výlučně prostřednictvím judikatury tak, aby se její ustanovení mohla použít na smlouvy, které nespadají do působnosti této směrnice.

66. S ohledem na odpověď, kterou navrhuji na první otázku, mám za to, že není nutné analyzovat druhou otázku.

67. V každém případě, a pro úplnost, jak vyplývá z odpovědi, kterou navrhuji poskytnout na první otázku, se směrnice 93/13 týká pouze smluv uzavřených mezi „prodávajícím nebo poskytovatelem“ a „spotřebitelem“, a proto se *a contrario* nevztahuje na smlouvy, v nichž není zapojen žádný spotřebitel. Vzhledem k tomu, že se však jedná o částečnou a minimální harmonizaci, nic nebrání členským státům rozšířit oblast působnosti vnitrostátních předpisů provádějících směrnici 93/13 na další smlouvy, jako jsou například smlouvy uzavřené mezi dvěma „spotřebiteli“ nebo dokonce mezi dvěma „prodávajícími nebo poskytovateli“ [40]. Soudní dvůr potvrdil, že členské státy si ponechávají zejména možnost použít ustanovení uvedené směrnice jakožto pravidla vnitrostátního práva na situace, které nespadají do rozsahu působnosti této směrnice, pokud je to slučitelné s cíli sledovanými touto směrnicí a se Smlouvami [41]. Členské státy se mohou mimo jiné rozhodnout, že uplatňování pravidel stanovených směrnicí rozšíří i na právnické nebo fyzické osoby, které nejsou „spotřebiteli“ ve smyslu této směrnice, přičemž uplatňování ustanovení této směrnice v oblastech, které do její působnosti nespadají, zůstává

[37] – Viz rozsudek ze dne 3. dubna 2019, Aqua Med (C-266/18, EU:C:2019:282, bod 33 a citovaná judikatura).

[38] – Obdobně viz pokyny Komise (s. 15 a 16), které obsahují výčet dalších pravidel unijního práva, jež se mohou použít souběžně.

[39] – Viz například bod 2 výroku předposlední věta rozsudku ze dne 15. března 2012, Pereničová a Perenič (C-453/10, EU:C:2012:144) týkající se konstatování nekalého charakteru.

[40] – Pokud například jeden z prodávajících nebo poskytovatelů ve slabším postavení než druhý. Tato situace však zůstává hypotetická, neboť se zdá, že ve vnitrostátních právních předpisech členských států nedošlo k žádnému rozšíření tohoto druhu (viz příloha II pokynů Komise, která obsahuje přehled oznámení podle článku 8a směrnice 93/13).

[41] – Obdobně viz rozsudky ze dne 2. dubna 2020, Condominio di Milano, via Meda (C-329/19, EU:C:2020:263, body 32 až 38 a citovaná judikatura) a ze dne 21. prosince 2021, Trapeza Peiraios (C-243/20, EU:C:2021:1045, bod 45 a citovaná judikatura).

v pravomoci členských států [42]. Navíc by takové „rozšíření“ oblasti působnosti směrnice 93/13, ať už by bylo provedeno ze zákona nebo judikaturou [43], bylo výlučně záležitostí vnitrostátního práva dotčeného členského státu.

3. K použití čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 (třetí otázka)

68. Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda smluvní ujednání, které mimo jiné stanoví výši odměny za službu upravenou ve sporné smlouvě, spadá do působnosti čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13, pokud v době uzavření této smlouvy nebylo toto ustanovení ještě provedeno do vnitrostátního práva [44].

69. Na prvním místě je třeba připomenout, že čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 stanoví, že „[p]osouzení nepřiměřené povahy podmínek se netýká ani definice hlavního předmětu smlouvy, ani přiměřenosti ceny a odměny službám nebo zboží dodávaným jako protiplnění, pokud jsou tyto podmínky sepsány jasným a srozumitelným jazykem“, tj. jinými slovy, pokud tyto podmínky splňují požadavky na transparentnost stanovené touto směrnicí. Jak konstatoval Soudní dvůr, ujednání uvedená v tomto ustanovení, jež spadají do oblasti působnosti uvedené směrnice, jsou vyňata z posouzení jejich zneužívající povahy jen v rozsahu, ve kterém má příslušný vnitrostátní soud na základě přezkoumání jednotlivého případu za to, že byla prodávajícím nebo poskytovatelem sepsána jasným a srozumitelným jazykem [45].

70. Toto ustanovení stanoví pouze způsob a rozsah přezkumu obsahu smluvních ujednání, která nebyla sjednána individuálně a která definují hlavní plnění smlouvy uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem [46]. Pokud se tedy smluvní ujednání týká vymezení hlavního předmětu smlouvy nebo přiměřenosti ceny a odměny, nevyžaduje se posouzení zneužívající povahy podle čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13, pokud je toto ujednání formulováno jasně a srozumitelně [47].

71. Zadruhé, pokud jde o provedení tohoto ustanovení do vnitrostátního práva, Soudní dvůr rozhodl, že členským státům nemůže být bráněno, aby v celé oblasti působnosti této směrnice, včetně jejího čl. 4 odst. 2, přijaly nebo ponechaly v platnosti přísnější ustanovení, než jsou ustanovení obsažená v samotné směrnici, aby zajistily vyšší stupeň ochrany spotřebitele [48]. Ujednání uvedená v čl. 4 odst. 2 spadají do oblasti působnosti uvedené směrnice, a proto se na uvedený čl. 4 odst. 2 vztahuje rovněž její článek 8, který členským státům umožňuje přijmout

[42] – Viz rozsudek ze dne 2. dubna 2020, Condominio di Milano, via Meda (C-329/19, EU:C:2020:263, bod 34).

[43] – V tomto ohledu Soudní dvůr v rozsudku ze dne 7. srpna 2018, Banco Santander a Escobedo Cortés (C-96/16 a C-94/17, EU:C:2018:643, bod 69), rozhodl, že ačkoli judikatura nejvyššího soudu [v projednávané věci Tribunal Supremo (Nejvyšší soud, Španělsko)] nespadá podle všeho pod přísnější ustanovení, která mohou být přijata členskými státy na základě článku 8 směrnice 93/13 za účelem zajištění vyšší ochrany spotřebitele, jelikož zejména nemá sílu zákona ani nepředstavuje pramen práva ve španělském právním řádu, nic to nemění na tom, že vytvoření takového kritéria judikaturou, jako je kritérium vyvozené v projednávaném případě tímto soudem, spadá pod cíl ochrany spotřebitelů sledovaný touto směrnicí. Z článku 3 odst. 1 směrnice 93/13, jakož i její obecné systematiky totiž vyplývá, že jejím cílem není ani tak zaručit celkovou smluvní rovnováhu mezi právy a povinnostmi smluvních stran, jako spíše zabránit tomu, aby docházelo k nerovnováze mezi těmito právy a těmito povinnostmi na úkor spotřebitelů. Viz rovněž rozsudek ze dne 14. března 2019, Dunai (C-118/17, EU:C:2019:207, body 60 až 64).

[44] – K provedení čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 do lotyšského práva totiž došlo až později, a sice v roce 2014. Z přílohy II pokynů Komise kromě toho vyplývá, že lotyšské vnitrostátní právní předpisy nepřekračují rámec minimálních požadavků stanovený směrnicí 93/13.

[45] – Rozsudky ze dne 3. června 2010, Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid (C-484/08, dále jen „rozsudek Caja de Ahorros“, EU:C:2010:309, bod 32), jakož i ze dne 21. března 2024, Profi Credit Bulgaria (Doplňkové služby k úvěrové smlouvě) (C-714/22, EU:C:2024:263, bod 63 a citovaná judikatura).

[46] – Rozsudek Caja de Ahorros (bod 34).

[47] – Rozsudek Caja de Ahorros (body 40 až 44).

[48] – Rozsudek Caja de Ahorros (bod 40).

přísnější ustanovení k zajištění vyšší úrovně ochrany spotřebitele [49]. V tomto ohledu Soudní dvůr upřesnil, že za účelem zajištění cílů ochrany spotřebitelů sledovaných směrnicí 93/13 v praxi musí být čl. 4 odst. 2 proveden úplně takovým způsobem, aby se zákaz posouzení zneužívající povahy týkal pouze těch ujednání, která jsou sepsána jasným a srozumitelným jazykem [50].

72. Z toho vyplývá, že pokud čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 nebyl proveden, může vnitrostátní soud ve sporu týkajícím se smlouvy uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem vždy posoudit zneužívající povahu ujednání, které nebylo sjednána individuálně a které se týká zejména hlavního předmětu této smlouvy nebo přiměřenosti ceny nebo odměny, a to i v případě, kdy bylo toto ujednání prodávajícím nebo poskytovatelem předem sepsáno jasným a srozumitelným jazykem [51]. Tím, že připouští úplný soudní přezkum zneužívající povahy ujednání, umožňuje taková volba v souladu s článkem 8 této směrnice zajistit vyšší účinnou ochranu, než je ochrana stanovená směrnicí [52].

73. V projednávané věci, vzhledem k tomu, že sporná smlouva byla uzavřena v průběhu roku 2009 a čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 byl do lotyšského práva proveden až v průběhu roku 2014, by tedy měl mít takový vnitrostátní soud, jako je předkládající soud, v každém případě možnost posoudit zneužívající povahu ujednání, bez ohledu na to, zda se týká předmětu smlouvy nebo přiměřenosti ceny a odměny na jedné straně a služeb nebo zboží, které mají být poskytnuty jako protiplnění, na straně druhé, a to i v případě, že jej prodávající nebo poskytovatel předem formuloval jasně a srozumitelně [53].

74. S ohledem na výše uvedené je třeba na třetí otázku odpovědět tak, že pokud v době uzavření sporné smlouvy nebyl čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 proveden do vnitrostátního práva, musí mít vnitrostátní soud v každém případě možnost posoudit zneužívající povahu smluvního ujednání ve smyslu článku 3 této směrnice, bez ohledu na to, zda se týká předmětu smlouvy nebo přiměřenosti ceny a odměny na jedné straně a služeb nebo zboží, které mají být poskytnuty jako protiplnění, na straně druhé, a to i v případě, že jej prodávající nebo poskytovatel předem formuloval jasně a srozumitelně.

4. K požadavku „transparentnosti“ ve smyslu článku 5 směrnice 93/13 (čtvrtá otázka)

75. Podstatou čtvrté otázky předkládajícího soudu je, zda a případně za jakých podmínek musí být takové smluvní ujednání, jako je smluvní ujednání sporné v původním řízení, které stanoví, že za poskytování služeb v oblasti podpory rozvoje a kariéry sportovce se sportovec zaváže zaplatit odměnu odpovídající 10 % z příjmů, které bude pobírat během následujících patnácti let, považováno za sepsané „jasným a srozumitelným jazykem“ ve smyslu článku 5 směrnice 93/13.

[49] – Rozsudek Caja de Ahorros (bod 35).

[50] – Vnitrostátní právní úprava vylučující jakoukoliv možnost soudního přezkumu ujednání definujících hlavní plnění smluv uzavřených mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem, i pokud tato ujednání byla formulována nejasně a nejednoznačně, takže spotřebitel vůbec nemohl namítat zneužívající povahu ujednání týkajícího se definice hlavního předmětu smlouvy a přiměřenosti ceny a služby nebo dodávaného zboží, byla shledána neúplnou [rozsudek Caja de Ahorros (body 37 a 38), který odkazuje na rozsudek ze dne 10. května 2001, Komise v. Nizozemsko (C-144/99, EU:C:2001:257)]. Viz rovněž Pokyny Komise (s. 23 a poznámka pod čarou 147), jakož i jejich příloha II, která obsahuje seznam členských států, jejichž vnitrostátní právní předpisy rozšířily oblast působnosti posuzování zneužívající povahy na smluvní ujednání týkající se vymezení hlavního předmětu smlouvy a přiměřenosti ceny nebo odměny, a to bez ohledu na to, zda jsou tato ujednání formulována jasně a srozumitelně.

[51] – V tomto smyslu viz rozsudek Caja de Ahorros (body 41 a 42).

[52] – V tomto smyslu viz rozsudek Caja de Ahorros (bod 43).

[53] – Tato odpověď vychází z předpokladu, že zákon, kterým se provádí čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13, se nepoužije se zpětnou účinností.

76. Konkrétně se tato otázka týká rozsahu a povahy transparentnosti, kterou musí vykazovat každé ujednání, které není zneužívající. V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle článku 5 směrnice 93/13 zaprvé v případě smluv, v nichž jsou všechna nebo některá ujednání nabízená spotřebiteli předložena písemně, musí být tato ujednání sepsána jasným a srozumitelným jazykem a zadruhé při pochybnosti o významu některého ujednání se použije výklad, který je pro spotřebitele nejpříznivější.

77. Pokud je o požadavek transparentnosti smluvních ujednání, který vyplývá z článku 5 nebo čl. 4 odst. 2 této směrnice, Soudní dvůr uvedl, že tento požadavek nemůže být omezen na pouhou srozumitelnost z formálního a gramatického hlediska těchto ujednání, ale naopak, že systém ochrany zavedený uvedenou směrnicí vychází z myšlenky, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli zejména z hlediska úrovně informovanosti, takže tento požadavek na jasný a srozumitelný jazyk smluvních ujednání musí být vykládán široce [54].

78. Požadavek transparentnosti tedy vyžaduje nejen to, aby ujednání bylo pro dotyčného spotřebitele srozumitelné z formálního a gramatického hlediska [55], ale rovněž aby průměrnému běžně informovanému a přiměřeně pozornému a obezřetnému spotřebiteli umožnilo porozumět konkrétnímu fungování tohoto ujednání, a posoudit tak na základě přesných a srozumitelných kritérií potenciálně významné ekonomické důsledky tohoto ujednání pro jeho finanční závazky [56].

79. Požadavek, podle kterého musí být smluvní ujednání sepsáno jasným a srozumitelným jazykem, tudíž musí být chápán tak, že ukládá i to, aby smlouva transparentně popisovala konkrétní fungování mechanismu, na nějž odkazuje dotčené ujednání, jakož případně i vztah mezi tímto mechanismem a mechanismem stanoveným dalšími ujednáními, tak aby tomuto spotřebiteli byla poskytnuta možnost vyhodnotit na základě přesných a srozumitelných kritérií ekonomické důsledky, které z toho pro něj vyplývají [57].

80. V projednávané věci předkládající soud uvádí, že v době uzavření sporné smlouvy neměl C, pokud jde o hodnotu poskytované služby a částku, která za ni má být zaplacena, k dispozici soubor informací, na jejichž základě by mohl posoudit ekonomické důsledky, které by pro něj mohly nastat. Ačkoli takové posouzení jistě nepřísluší Soudnímu dvoru, pro účely posouzení transparentnosti dotčeného ujednání se mi zdají být relevantní následující faktory.

81. Zaprvé se mi zdá, že je nesporné, že sporné ujednání o odměně je snadno srozumitelné „průměrnému spotřebiteli, který má dostatek informací a je v rozumné míře pozorný a opatrný“ [58], a to jak z formálního a gramatického hlediska, tak z hlediska výpočtu týkajícího se

[54] – Viz rozsudky ze dne 30. dubna 2014, Kásler a Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:282, bod 72); ze dne 20. září 2017, Andriciuc a další (C-186/16, dále jen „rozsudek Andriciuc “, EU:C:2017:703, bod 44 a citovaná judikatura), jakož i ze dne Caixabank (bod 36 a citovaná judikatura).

[55] – To zaprvé znamená, že spotřebitel měl účinnou možnost seznámit se se smluvním ujednáním před uzavřením smlouvy, a zadruhé, že jednotlivá ujednání jsou srozumitelná s ohledem na jasnost jejich znění a specifičnost použité terminologie, jakož i na případná další smluvní ujednání, která je třeba posuzovat společně. V tomto ohledu je třeba zohlednit i postavení nebo hledisko spotřebitelů, kterým jsou příslušná ujednání určena [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 23. dubna 2015, Van Hove (C-96/14, EU:C:2015:262, body 48 a 50)].

[56] – Viz rozsudky a ze dne 18. listopadu 2021, A. S. A. (C-212/20, EU:C:2021:934, bod 42 a citovaná judikatura), jakož i Caixabank (bod 37 a citovaná judikatura). Soudní dvůr dále upřesnil požadavek na transparentnost, zejména ve vztahu ke smluvním ujednáním, která mají zásadní význam pro rozsah závazků, k jejichž převzetí se spotřebitelé zavazují, například pokud jde o smluvní ujednání relevantní pro stanovení splátek, které musí spotřebitelé hradit v rámci smlouvy o úvěru. Některé z těchto rozsudků se týkají zejména smluv o hypotečním úvěru (denominovaných) v cizí měně nebo indexovaných na cizí měnu (viz pokyny Komise s. 26–27).

[57] – Viz rozsudek Andriciuc (bod 45 a citovaná judikatura).

[58] – Konkrétně se jedná o hodnotící kritérium použité při analýze směrnice o nekalých obchodních praktikách (viz bod 18 odůvodnění této směrnice).

odměny, kterou má C zaplatit společnosti A. Zdá se mi, že není sporu o tom, že C a jeho rodiče byli schopni pochopit praktické fungování tohoto ujednání na základě přesného (výpočet odměny je jednoduchý, protože činí „10 % veškerého čistého příjmu získaného během trvání smlouvy“, tj. předem stanovené období 15 let) a srozumitelného kritéria (bez jakýchkoli odkazů na prvky, které činí metodu výpočtu složitější, jako je případná indexace). Zdá se tedy, že není pochyb o tom, že sportovec byl schopen pochopit použitou metodu výpočtu, samozřejmě za předpokladu, že společnost A upřesnila, z čeho se skládá „veškerý čistý příjem“.

82. Zadruhé vzhledem k tomu, že objektivně nebylo možné předvídat přesnou výši odměny, neboť ta závisela na výši budoucích příjmů C, musí být požadavek transparentnosti v souladu s judikaturou Soudního dvora posuzován s ohledem na informace, které měl prodávající nebo poskytovatel k dispozici v okamžiku uzavření smlouvy se spotřebitelem. Po prodávajícím nebo poskytovateli proto nelze požadovat, aby spotřebitele informoval o konečných finančních důsledcích jeho závazku, které závisí na budoucích, nepředvídatelných událostech nezávislých na vůli tohoto prodávajícího nebo poskytovatele [59].

83. Zatřetí, a v tomto ohledu, Soudní dvůr rozhodl, že nic to nemění na tom, že informace, jež je prodávající nebo poskytovatel povinen sdělit před uzavřením smlouvy, musí spotřebiteli umožnit, aby se rozhodl obezřetně a s plnou znalostí věci, pokud jde o možnost, že takové události mohou nastat, a o důsledky, které mohou mít [60]. Předkládajícímu soudu proto přísluší, aby s přihlédnutím ke všem relevantním okolnostem souvisejícím s uzavřením této smlouvy posoudil, zda informace poskytnuté prodávajícím nebo poskytovatelem před uzavřením této smlouvy umožnily spotřebiteli, jakožto spotřebiteli, který má dostatek informací, rozhodnout se obezřetně a s plným vědomím důsledků uzavření této smlouvy. V tomto ohledu bude na vnitrostátním soudu, aby zejména posoudil, zda společnost A sdělila C celou širokou škálu nabízených služeb [61], jakož i dobu jejich trvání, aby C mohl odhadnout hodnotu těchto služeb jako celku ve vztahu k odměně, která by případně náležela této společnosti, neboť právě na základě těchto dvou faktorů mělo být logicky přijato rozhodnutí vstoupit do smluvního vztahu s touto společností.

84. S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na čtvrtou otázku odpovědět tak, že článek 5 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že požadavek, aby smluvní ujednání byla formulována „jasně a srozumitelně“, vyžaduje, aby podnik, který nabízí služby v oblasti podpory sportu a podpory kariéry sportovce, poskytl mladému sportovci dostatečné informace, které mu umožní učinit informované rozhodnutí, které se zakládá na přesných údajích, takže smluvní ujednání musí být nejen srozumitelné z formálního a gramatického hlediska, ale musí rovněž umožnit spotřebiteli vnímat v celém rozsahu zaprvé významné finanční důsledky, které by mohlo vyvolat z hlediska jeho finančních závazků, a zadruhé posoudit jeho přiměřenost ve vztahu k celkové hodnotě služeb nabízených tímto podnikem.

5. Ke zneužívající povaze ujednání o odměně s ohledem na čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13 (pátá otázka)

85. Podstatou páté otázky předkládajícího soudu je, zda sporné ujednání způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13, jelikož toto ujednání nestanoví souvislost

[59] – Rozsudek ze dne 12. ledna 2023, D. V. (Odměna advokátů – Zásada hodinové sazby) (C-395/21, dále jen „rozsudek D. V.“, EU:C:2023:14, bod 43).

[60] – Viz obdobně rozsudek D. V. (body 42 a 43 a citovaná judikatura).

[61] – Viz poznámka pod čarou 6 tohoto stanoviska.

mezi hodnotou poskytnutého plnění a jeho náklady pro spotřebitele. Cílem této otázky je tedy posoudit zneužívající povahu dotčeného ujednání, a zejména slučitelnost výpočtu odměny za dotčenou smlouvu s čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13.

86. Úvodem považuji za vhodné učinit několik upřesnění týkajících se posouzení případné zneužívající povahy sporného ujednání.

87. Je třeba připomenout, že toto ujednání lze považovat za relevantní jak s ohledem na „hlavní předmět smlouvy“ [62], tak na „přiměřenost ceny a odměny“ [63] ve smyslu čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13. Podle tohoto ustanovení tudíž sporné ujednání spadá do působnosti této směrnice, avšak posouzení jeho zneužívající povahy podle čl. 3 odst. 1 uvedené směrnice je vyloučeno, pokud splňuje požadavek transparentnosti vyplývající z téže směrnice. Následující analýza je proto relevantní pouze tehdy, pokud předkládající soud dospěje buď k závěru, že sporné ujednání nesplňuje požadavek transparentnosti – jelikož skutečnost, že ujednání není formulováno jasně a srozumitelně, není sama o sobě taková, aby jej činila zneužívající [64] – nebo že může posoudit jeho zneužívající povahu, vzhledem k tomu, že čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 se v projednávané věci nepoužije, neboť v době sporné dotčené smlouvy toto ustanovení ještě nebylo provedeno do lotyšského práva [65]. V každém případě je transparentní povaha smluvního ujednání, jak vyžaduje článek 5 směrnice, jedním ze základních faktorů, které je rovněž třeba zohlednit při posuzování jeho zneužívající povahy [66].

88. Je třeba upřesnit, že pravomoc Soudního dvora v této oblasti se týká výkladu pojmů směrnice 93/13, jakož i kritérií, která vnitrostátní soud může nebo musí použít při přezkumu smluvního ujednání s ohledem na její ustanovení, přičemž je věcí vnitrostátního soudu, aby s přihlédnutím k těmto kritériím rozhodl o konkrétní kvalifikaci předmětného smluvního ujednání v závislosti na okolnostech daného případu. Z toho vyplývá, že se Soudní dvůr musí omezit na to, že předkládajícímu soudu poskytne vodítka, která by tento soud měl zohlednit [67].

89. Po těchto upřesněních je třeba připomenout, že čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13 stanoví, že smluvní ujednání, které nebylo individuálně sjednáno, je považováno za zneužívající, jestliže v rozporu s požadavkem poctivosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele. Z toho vyplývá, že vnitrostátnímu soudu přísluší, aby s ohledem na všechny okolnosti věci nejprve posoudil možné nedodržení požadavku „poctivosti“ a poté existenci případné „významné nerovnováhy“ v neprospěch spotřebitele ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13 [68].

[62] – V tom smyslu, že toto ujednání „stanoví hlavní plnění této smlouvy a jako takové ji charakterizují “ [viz rozsudek Andriciuc, (bod 35 a citovaná judikatura)].

[63] – V tom smyslu, že se ujednání týká „poměru kvalita/cena dodávaného zboží nebo poskytovaných služeb“ (viz devatenáctý bod odůvodnění směrnice 93/13).

[64] – Viz analýza v rámci čtvrté předběžné otázky v rozsudku Banco Santander (bod 66 a citovaná judikatura). Vnitrostátní právní předpisy však mohou stanovit, že nedostatečná transparentnost může přímo vést k neplatnosti smluvních ujednání, aniž by bylo nutné použít kritérium zneužívající povahy podle čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13. Viz rovněž Pokyny Komise (s. 19).

[65] – Viz analýza v rámci třetí předběžné otázky. Viz rovněž Pokyny Komise (s. 24 a poznámka pod čarou 163), podle kterých vnitrostátní právní předpisy mohou soudům umožňovat posouzení přiměřenosti ceny i v případě, jsou-li tato ujednání jasná a srozumitelná.

[66] – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 26. dubna 2012, Invitel (C-472/10, EU:C:2012:242, bod 28) a Banco Santander (bod 66). Například podle bodu 1 písm. e) přílohy směrnice 93/13 a dvacátého bodu odůvodnění této směrnice představuje skutečnost, že spotřebitel neměl skutečnou příležitost seznámit se se smluvním ujednáním, známku její zneužívající povahy.

[67] – Rozsudek Banco Santander (bod 50 a citovaná judikatura).

[68] – Rozsudek Banco Santander (bod 63 a citovaná judikatura).

90. Pokud jde o požadavek „poctivosti“, šestnáctý bod odůvodnění směrnice mimo jiné uvádí, že tento požadavek „může být uspokojen prodávajícím nebo poskytovatelem, jestliže jedná poctivě a spravedlivě s druhou stranou, jejíž oprávněné zájmy musí vzít v úvahu“, a vnitrostátní soud musí zajistit, aby „[byl] brán zvláštní ohled na sílu vyjednávacích pozic stran, na to, zda měl spotřebitel nějakou pohnutku k tomu, aby souhlasil s ujednáním, a zda zboží bylo dodáno nebo služby poskytnuty na zvláštní objednávku spotřebitele“ [69]. Vnitrostátní soud tedy musí ověřit, zda prodávající nebo poskytovatel, který jedná se spotřebitelem poctivě a přiměřeně, mohl rozumně očekávat, že by spotřebitel s takovým ujednáním souhlasil v rámci individuálního vyjednávání [70].

91. Pokud jde o požadavek týkající se „výrazné nerovnováhy“ mezi právy a povinnostmi stran vyplývajícími ze smlouvy, který je výslovně uveden v páté předběžné otázce, Soudní dvůr uvedl, že je třeba zohlednit především vnitrostátní právní úpravu, která se použije pro případ, že si smluvní strany samy daný aspekt neupravily, a přitom zhodnotit, zda a případně do jaké míry je právní postavení spotřebitele smlouvou zhoršeno ve srovnání s právním postavením, jaké by měl podle platné vnitrostátní právní úpravy [71]. Na základě této srovnávací analýzy může vnitrostátní soud posoudit, zda smlouva staví spotřebitele do méně výhodného právního postavení, než jaké stanoví platné vnitrostátní právo, a pokud ano, v jakém rozsahu [72]. Pokud však neexistují žádná další relevantní ustanovení vnitrostátního práva (což může být případ stanovení odměny v souvislosti se smlouvami pro „nadějné mladé“ sportovce), měla by být významná nerovnováha posouzena s přihlédnutím k jiným referenčním faktorům, jako jsou spravedlivé a rovnocenné tržní zvyklosti ke dni uzavření smlouvy pokud jde o odměnu v dané oblasti sportu [73] nebo srovnání práv a povinností stran podle dané smlouvy s přihlédnutím k její povaze a souvisejícím smluvním ujednáním [74]. Stejně tak by za tímto účelem mělo být přezkoumáno právní postavení, v jakém se daný spotřebitel nachází s ohledem na prostředky, které má podle vnitrostátních právních předpisů k dispozici pro zabránění dalšímu používání zneužívajících ujednání [75]. Konečně podle čl. 4 odst. 1 směrnice 93/13 je vnitrostátní soud povinen posoudit zneužívající povahu ujednání s ohledem na povahu zboží nebo služeb, pro které byla smlouva uzavřena, a s ohledem na všechny okolnosti v době uzavření smlouvy, které provázely její uzavření, a na všechna ostatní ujednání smlouvy nebo jiné smlouvy, ze kterých vychází [76].

92. Předkládajícímu soudu přísluší posoudit situaci dotčenou v původním řízení s přihlédnutím k informacím uvedeným v bodech 89 až 91 tohoto stanoviska po ověření prvků, které spadají do skutkového rámce projednávané věci a vnitrostátního právního rámce.

93. V projednávané věci, jak vyplývá ze spisu předloženého Soudnímu dvoru, musí předkládající soud ověřit, že vnitrostátní právní úprava týkající se smluv pro „mladé nadějné“ sportovce neobsahuje ujednání o odměně, od nichž se sporná smlouva odchyluje. V případě neexistence takové právní úpravy bude na předkládajícím soudu, aby odkázal na spravedlivé a rovnocenné tržní zvyklosti pokud jde o odměnu za dotčené služby v dotčeném sportovním odvětví, která platila v době uzavření této smlouvy. Kromě toho musí předkládající soud v souladu s čl. 4 odst. 1

[69] – V tomto smyslu viz rozsudek Banco Primus (bod 59 a citovaná judikatura).

[70] – Rozsudek Banco Santander (bod 64 a citovaná judikatura).

[71] – Rozsudek Banco Santander (bod 65 a citovaná judikatura).

[72] – V tomto smyslu viz rozsudek Banco Primus (bod 59 a citovaná judikatura).

[73] – Obdobně viz rozsudek Banco Santander (bod 65 a citovaná judikatura).

[74] – V tomto smyslu viz rozsudek Banco Primus (bod 67 první odrážka). Viz rovněž Pokyny Komise (s. 33 a poznámka pod čarou 241).

[75] – Viz rozsudek ze dne 14. března 2013, Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, bod 68).

[76] – Rozsudek Banco Primus (bod 61 a citovaná judikatura).

směrnice 93/13 zohlednit povahu služeb, pro které byla uvedená smlouva uzavřena, a ověřit, zda neexistence vazby mezi hodnotou služeb poskytovaných společností A a odměnou za tyto služby placenou ze strany C může činit ze sporného ujednání zneužívající ujednání.

94. V tomto ohledu mám za to, že předkládající soud bude muset při posuzování existence významné nerovnováhy mezi právy a povinnostmi stran zohlednit otázku, zda poskytovatel služeb může prokázat, že odměna ve výši 10 % veškerých příjmů C během trvání sporné smlouvy skutečně souvisela se službami poskytovanými společností A, a zda tato odměna odpovídá tržní hodnotě v dotčeném sportovním odvětví. Naprostý nepoměr mezi poskytnutou službou a zaplacenou cenou nelze podle mého názoru akceptovat, i kdyby byl vnitrostátními právními předpisy povolen nebo nebyl výslovně zakázán [77].

95. V tomto bodě se mi však zdá důležité, aby předkládající soud vzal v úvahu následující prvky, které svědčí ve prospěch neexistence „významné nerovnováhy“: i) skutečnost, že tato odměna se stává splatnou pouze tehdy, pokud tento příjem činí alespoň 1 500 eur měsíčně; ii) skutečnost, že podle podmínek sporné smlouvy se C mohl rozhodnout jednostranně ukončit smlouvu bez vyplacení odměny, pokud by se zejména rozhodl nepokračovat ve své profesionální kariéře [78]; a iii) skutečnost, že služby poskytované společností A byly poskytovány bez jakékoli záruky, že C dosáhne požadovaného výsledku, tedy že se stane profesionálem, což znamená, že smlouva ze své podstaty zahrnovala pro tuto společnost značný rizikový faktor [79]. V tomto ohledu se mi zdá, že předkládající soud by měl vzít v úvahu skutečnost, že odměna, kterou zaplatí C, bude použita nejen na financování služeb, které společnost A nabízí C, ale také na financování všech ostatních mladých nadějných sportovců, kteří s touto společností uzavřeli podobné smlouvy (zejména těch, kteří se nestali profesionály), a to potenciálně po dobu několika let. Bude tedy třeba posoudit systém jako celek.

96. Předkládající soud však bude muset vzít v úvahu i faktory svědčící ve prospěch existence nerovnováhy, a zejména skutečnost, že sporná smlouva zřejmě neobsahovala ujednání, které by umožňovalo stranám dohodnout se na snížení závazků mladého sportovce nebo na změně doby trvání této smlouvy, například jakmile mladý sportovec dosáhne plnoletosti nebo v závislosti na významu a době trvání přijatých služeb, přičemž takové ujednání se obvykle vyžaduje, aby byly zohledněny zájmy mladého sportovce.

97. S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na pátou otázku odpovědět tak, že čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že pro účely posouzení případné zneužívající povahy ujednání ve smlouvě o službách na podporu rozvoje a kariéry sportovce, které stanoví, že za poskytnutí těchto služeb se mladý sportovec jako spotřebitel zavazuje zaplatit odměnu ve výši 10 % příjmů, které bude pobírat v průběhu následujících 15 let, pokud se stane profesionálem, je relevantní případné nedodržení požadavku „poctivosti“ a existence možné „významné nerovnováhy“ v neprospěch spotřebitele, přičemž je třeba upřesnit, že je třeba zohlednit zejména existenci pravidel použitelných podle vnitrostátního práva v případě neexistence dohody mezi stranami, aby bylo možné posoudit, zda a případně v jakém rozsahu

[77] – Obdobně viz rozsudky ze dne 16. července 2020, Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (C-224/19 a C-259/19, EU:C:2020:578, bod 79), který se týkal smluvního ujednání ukládajícího úvěrovanému úhradu veškerých nákladů na zřízení a zrušení zástavního práva k nemovitosti, ve kterém Soudní dvůr rozhodl, že náklady, které na něj byly přeneseny, musí odpovídat skutečně poskytnutým službám, a ze dne 16. března 2023, Caixabank (Poplatek za poskytnutí úvěru), (C-565/21, EU:C:2023:212, bod 59), který se týkal ujednání o poplatku za poskytnutí úvěru, které k tomu, aby mohlo být považováno za ujednání, které nemůže nepříznivě ovlivnit právní postavení spotřebitele, jak je upraveno vnitrostátním právem, může za tuto provizi uložit spotřebiteli pouze částku přiměřenou výši úvěru.

[78] – Toto zjištění, založené pouze na informacích poskytnutých společností A na jednání, bude muset ověřit předkládající soud.

[79] – Obdobně viz rozsudek ze dne 16. března 2010, Olympique Lyonnais (C-325/08, EU:C:2010:143, bod 42).

tato smlouva staví spotřebitele do méně výhodného právního postavení, než jaké stanoví platné vnitrostátní právo, a v případě neexistence takových pravidel tržní zvyklosti ke dni uzavření této smlouvy pokud jde o odměnu v dotčeném sportovním odvětví, za předpokladu, že jsou spravedlivé a rovnocenné, a povahu zboží nebo služeb, pro které je smlouva uzavřena, s ohledem na dobu jejího uzavření, stejně jako na všechny okolnosti, které provázejí její uzavření, jakož i na všechna ostatní ujednání této smlouvy nebo jiné smlouvy, na níž je závislá, a zejména na to, zda požadovaná odměna odpovídá tržní hodnotě v daném sportovním odvětví, přičemž je třeba mít na paměti zejména riziko, které pro prodávajícího nebo poskytovatele představuje skutečnost, že nemá záruku, že obdrží odměnu, pokud se mladý sportovec nestane profesionálem.

6. K nezávazné povaze zneužívajícího ujednání ve smyslu čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 (šestá otázka)

98. Podstatou šesté otázky předkládajícího soudu je, zda v případě, že je konstatováno, že smluvní ujednání má zneužívající povahu ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13, brání její čl. 6 odst. 1 tomu, aby vnitrostátní soud mohl snížit částku dlužnou spotřebitelem o náklady skutečně vynaložené poskytovatelem, který je prodávajícím nebo poskytovatelem, v rámci plnění smlouvy.

99. Z toho vyplývá, že šestá otázka se týká případné možnosti předkládajícího soudu upravit nebo změnit ujednání, pokud by považoval toto ujednání za zneužívající.

100. V tomto ohledu je třeba připomenout, že čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 stanoví, že zneužívající ujednání použitá ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle příslušných vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazná. Toto ustanovení rovněž stanoví, že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných zneužívajících ujednání.

101. Jak Soudní dvůr opakovaně zdůraznil, jedná se o závazné ustanovení, které má nahradit formální rovnováhu, již smlouva nastoluje mezi právy a povinnostmi smluvních stran, skutečnou rovnováhou, která má nastolit rovnost mezi smluvními stranami [80]. Vzhledem k povaze a významu veřejného zájmu, který je základem ochrany, kterou směrnice poskytuje spotřebitelům, musí být článek 6 směrnice 93/13 považován za normu, která je rovnocenná vnitrostátním předpisům, jež jsou ve vnitrostátním právním řádu kogentní [81].

102. Soudní dvůr tedy již rozhodl, že čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že smluvní ujednání, které je prohlášeno za zneužívající, musí být v zásadě považováno za ujednání, které nikdy neexistovalo, takže nemůže vůči spotřebiteli vyvolávat účinky [82]. Důsledkem soudního rozhodnutí o zneužívající povaze takového ujednání musí být tudíž v zásadě obnovení právní a faktické situace spotřebitele, ve které by se nacházel, kdyby uvedené ujednání nebylo sjednáno [83].

[80] – Rozsudek Banco Primus (bod 41 a citovaná judikatura).

[81] – Viz rozsudek Gutiérrez Naranjo a další (bod 54 a citovaná judikatura).

[82] – Ačkoli je tedy na členských státech, aby prostřednictvím vnitrostátního práva vymezily způsoby, jakými se určuje zneužívající povaha ujednání obsaženého ve smlouvě a projevují se konkrétní právní účinky tohoto zjištění, uvedené zjištění musí umožňovat obnovení právní a faktické situace, ve které by se spotřebitel nacházel, kdyby toto zneužívající ujednání nebylo sjednáno, zejména prostřednictvím nároku na vrácení prospěchu, který k jeho tíži neoprávněně získal prodávající nebo poskytovatel na základě uvedeného zneužívajícího ujednání [viz rozsudek ze dne 20. dubna 2007, Caixabank (Promlčecí lhůta) (C-484/21, dále jen „rozsudek Promlčecí lhůta “, EU:C:2024:360 body 15 až 20 a citovaná judikatura), jakož i Banco Santander (Počátek běhu promlčecí lhůty) (C-561/21, EU:C:2024:362, body 18 až 23 a citovaná judikatura)].

[83] – Viz rozsudek Promlčecí lhůta (bod 15 a citovaná judikatura).

103. Z toho vyplývá, že povinnost vnitrostátního soudu neaplikovat zneužívající smluvní ujednání, které ukládá uhrazení částek, jež se ukázaly jako bezdůvodné, s sebou v zásadě nese odpovídající restituční účinek vztahující se k těmto částkám. Neexistence takové restitučního účinku by totiž mohla zpochybnit odrazující účinek, který se má podle čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 ve spojení s čl. 7 odst. 1 této směrnice pojit k rozhodnutím o zneužívající povaze ujednání obsažených ve smlouvách uzavřených prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem [84]. *A fortiori*, pokud, jako v projednávané věci, spotřebitel neprovedl platby, které se ukázaly jako neoprávněné z důvodu zneužívající povahy ujednání, které je ukládá, nelze po něm požadovat, aby zaplatil, byť jen částečně, částky dlužné na základě tohoto ujednání, které musí být považováno za nikdy neexistující [85]. V opačném případě by dotyčné ujednání zůstalo částečně závazné a prodávající nebo poskytovatel by měl z jeho použití určitý prospěch.

104. Zadruhé, pokud jde o pravomoc změnit nebo upravit zneužívající ujednání, Soudní dvůr rozhodl, že vnitrostátní soud nemůže být oprávněn měnit obsah zneužívajících ujednání, jinak by přispíval k odstranění odrazujícího účinku pro prodávající a poskytovatele tím, že se taková zneužívající ujednání vůči spotřebiteli jednoduše neuplatní [86]. Soudní dvůr výslovně rozhodl, že čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 nelze vykládat v tom smyslu, že umožňuje vnitrostátnímu soudu snížit pokutu uloženou spotřebiteli namísto vyloučení použití celé dotčeného ujednání ve vztahu k uvedenému spotřebiteli, pokud určí zneužívající povahu ujednání o smluvní pokutě obsaženého ve smlouvě uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem. V tomto ohledu měl Soudní dvůr za to, že pokud by vnitrostátní soud měl s ohledem na účel a obecnou systematiku této směrnice pravomoc změnit obsah zneužívajících ujednání v takové smlouvě, mohlo by být ohroženo splnění dlouhodobého cíle stanoveného v článku 7 uvedené směrnice, přičemž tato možnost by mohla přispět k eliminaci odrazujícího účinku pro prodávající a poskytovatele tím, že se taková zneužívající ujednání vůči spotřebiteli jednoduše neuplatní, a mohlo by je to svádět k používání uvedených ujednání, jelikož by věděli, že i kdyby mělo být rozhodnuto o jejich neplatnosti, mohl by vnitrostátní soud smlouvu v nezbytném rozsahu doplnit, takže by jejich zájmy byly tímto způsobem přesto zajištěny [87].

105. Proto se domnívám, že pokud by vnitrostátní soud konstatoval, že dotčené ujednání má zneužívající povahu, nebyla by možnost změnit nebo upravit uvedené smluvní ujednání, která by mu byla přiznána, v souladu s čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13. Jedinou možností, kterou má vnitrostátní soud k dispozici, je zrušit zneužívající ujednání a poté přezkoumat, zda podle vnitrostátních právních předpisů může být smlouva z právního hlediska zachována bez zneužívajícího ujednání, což je třeba ověřit na základě objektivního přístupu [88].

[84] – Viz rozsudek Promlčecí lhůta (body 16 a 17, a citovaná judikatura).

[85] – Viz obdobně rozsudek ze dne 21. března 2024, Profi Credit Bulgaria (Doplňkové služby k úvěrové smlouvě) (C-714/22, EU:C:2024:263, bod 88), v němž Soudní dvůr rozhodl, že čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 s ohledem na zásadu efektivity musí být vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která umožňuje uložit spotřebiteli povinnost nést část nákladů řízení, pokud po prohlášení neplatnosti smluvního ujednání z důvodu jeho zneužívající povahy je jeho návrhu na vrácení částek, které bezdůvodně zaplatil na základě tohoto ujednání, vyhověno pouze částečně, jelikož je v praxi nemožné nebo nadměrně obtížné určit rozsah nároku tohoto spotřebitele na vrácení těchto částek.

[86] – Viz rozsudek Gutiérrez Naranjo a další (bod 60 a citovaná judikatura). Kogentní povaha čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 znamená, že spotřebitelé se v zásadě nemohou vzdát ochrany poskytované směrnicí, a to ani smlouvou, ani jednostranným prohlášením [viz Pokyny Komise (s. 38)].

[87] – Rozsudky ze dne 30. května 2013, Asbeek Brusse a de Man Garabito (C-488/11, EU:C:2013:341, body 58 a 59 a citovaná judikatura) a ze dne 26. března 2019, Abanca Corporación Bancaria a Bankia (C-70/17 a C-179/17, EU:C:2019:250, body 53 a 54 a citovaná judikatura). Ze stejného důvodu Soudní dvůr rozhodl, že čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 brání vnitrostátní judikatuře, která omezuje časové restituční účinky spojené s rozhodnutím o zneužívající povaze, ve smyslu čl. 3 odst. 1 této směrnice, ujednání obsaženého ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem jen na částky, které byly podle takového ujednání bezdůvodně uhrazeny po vyhlášení rozhodnutí, v němž byla soudem určena tato zneužívající povaha [viz rozsudek Gutiérrez Naranjo a další (bod 75)].

[88] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. října 2019, Dziubak (C-260/18, EU:C:2019:819, bod 39 a citovaná judikatura).

106. S ohledem na výše uvedené navrhuji, aby odpověď na šestou otázku zněla tak, že čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že smluvní ujednání prohlášené za zneužívající se v zásadě považuje za nikdy neexistující, takže nemůže mít žádné účinky vůči spotřebiteli, který musí být navrácen do právního a faktického stavu, v němž by se nacházel, kdyby toto ujednání neexistovalo, aniž by mu vnitrostátní soud mohl uložit povinnost zaplatit jakoukoli částku z titulu odměny podle ujednání prohlášeného za zneužívající, a to bez ohledu na to, zda je snížena na výši nákladů skutečně vynaložených poskytovatelem při plnění smlouvy.

7. K působnosti článků 8 a 8a směrnice 93/13 (sedmá a osmá otázka)

107. Podstatou sedmé a osmé otázky předkládajícího soudu, které navrhuji přezkoumat společně, je, zda v případě, že by byl čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 použitelný, jestli zaprvé může vnitrostátní soud, pokud konstatuje, že výše odměny je zjevně nepřiměřená ve vztahu k příspěvku poskytnutému poskytovatelem služeb, prohlásit toto smluvní ujednání za zneužívající výlučně na základě ustanovení vnitrostátního práva (*sedmá otázka*), a v případě kladné odpovědi, jedná-li se o smlouvu, která byla uzavřena před vstupem článku 8a této směrnice v platnost, jestli je zadruhé tento soud povinen zohlednit pouze informace týkající se předpisů přijatých členským státem v souladu s článkem 8 uvedené směrnice, které tento členský stát sdělil Komisi na základě článku 8a téže směrnice, pokud tento stát uvedl, že jeho právní předpisy nejsou přísnější než minimální pravidla stanovená touto směrnicí (*osmá otázka*).

108. Vzhledem k tomu, že tyto dvě otázky, které spolu úzce souvisejí, byly vzneseny pro případ, že by čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 bránil vnitrostátnímu soudu v posouzení případné zneužívající povahy takového ujednání, jako je ujednání dotčené ve věci v původním řízení, zatímco s ohledem na navrhovanou odpověď na třetí otázku musí mít tento soud možnost posoudit zneužívající povahu, pokud v okamžiku uzavření smlouvy nebyl čl. 4 odst. 2 této směrnice proveden do vnitrostátního práva, mám za to, že není třeba na ně odpovídat.

109. V každém případě, a pro úplnost, nejprve k sedmé otázce, jak je uvedeno v bodě 67 tohoto stanoviska, připomínám, že směrnice 93/13 je směrnicí o minimální harmonizaci, a proto podle článku 8 této směrnice mohou členské státy zajistit vyšší stupeň ochrany, než jaký je v ní stanoven, pokud je to slučitelné s cíli sledovanými touto směrnicí. Jinými slovy, členské státy se mohou dovolávat článku 8 uvedené směrnice, aby přijaly ustanovení, která rozšiřují okruh typů smluvních ujednání, která mohou být posouzena jako zneužívající, tím, že je rozšíří na další taková ujednání, jako jsou zejména ujednání týkající se hlavního předmětu smlouvy nebo přiměřenosti poměru mezi kvalitou a cenou, i když jsou formulována jasně a srozumitelně [89].

110. Dále, pokud jde o osmou otázku, je třeba připomenout, že článek 8a směrnice 93/13 vyžaduje, aby členské státy, které přijmou ustanovení podle článku 8 této směrnice, uvědomily Komisi o přijetí těchto ustanovení a o veškerých jejich následných změnách, zejména pokud tato ustanovení rozšiřují posuzování zneužívající povahy smluvních ujednání na individuálně sjednaná smluvní ujednání nebo na přiměřenost ceny či úhrady nebo obsahují seznam smluvních ujednání považovaných za zneužívající. Podle informací, které má Komise k dispozici, Lotyšská republika nesdělila žádná opatření podle článku 8a, která by byla přísnější než minimální pravidla stanovená ve směrnici 93/13. Tím však není nijak dotčena možnost uplatňovat vnitrostátní právní předpisy zaměřené na zlepšení ochrany spotřebitele, neboť článek 8a této směrnice nespojuje s neoznámením právních předpisů členským státem žádné právní důsledky. Jinými slovy, neoznámení takového vnitrostátního opatření neznamená, že jej nelze v dotčeném

[89] – V tomto smyslu viz rozsudek Caja de Ahorros (bod 44) a body 71 až 74 tohoto stanoviska.

členském státě použít. Směrnice totiž nestanoví oznámení ustanovení přijatých podle článku 8a směrnice jako nezbytnou podmínku jejich platnosti a závaznosti. Neoznámení ze strany členského státu proto nelze použít jako argument pro to, aby se mělo za to, že právní předpisy daného členského státu nevstoupily v platnost nebo nejsou závazné.

8. K použití čl. 17 odst. 1 a čl. 24 odst. 2 Listiny (devátá a desátá otázka)

111. Podstatou deváté otázky předkládajícího soudu je, v případě kladné odpovědi na první nebo druhou předběžnou otázku, určit dopad čl. 17 odst. 1 a čl. 24 odst. 2 Listiny na projednávanou věc s ohledem na to, že zaprvé sporná smlouva zavazující C na dobu patnácti let mohla mít významné finanční důsledky a zadruhé byl C v okamžiku uzavření této smlouvy nezletilý. Desátá otázka se v podstatě týká stejných aspektů jako devátá otázka a je položena jako podpůrná otázka, tj. v případě záporné odpovědi na první nebo druhou otázku. Vzhledem k odpovědi podané na první otázku není podle všeho nezbytné odpovídat na desátou otázku.

112. Z toho vyplývá, že prostřednictvím těchto dvou otázek se předkládající soud zaprvé snaží zjistit, zda je taková smlouva, jako je smlouva dotčená ve věci v původním řízení, uzavřená mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem, který byl v době jejího uzavření nezletilý, s ohledem na její trvání a výši odměny v ní stanovené v rozporu s „nejvlastnějším zájmem“ dítěte, ve smyslu čl. 24 odst. 2 Listiny a právem na vlastnictví zakotveným v jejím článku 17, a zadruhé určit, zda by tato okolnost mohla mít podle směrnice 93/13 vliv na posouzení zneužívající povahy ujednání.

113. Považuji za užitečné zdůraznit, že pokud bude mít Soudní dvůr za to, jak naznačuji ve své odpovědi na první otázku, že v původním řízení je použitelná směrnice 93/13, bude použitelná i Listina. Na základě čl. 51 odst. 1 Listiny se ustanovení Listiny použijí mimo jiné v případech, kdy členské státy uplatňují unijní právo. Proto by měla být dodržována základní práva zakotvená v Listině, včetně práv stanovených v článcích 17 (právo na vlastnictví) a 24 (práva dítěte).

114. Pokud jde o právo na vlastnictví, Soudní dvůr, pokud je mi známo, doposud nerozhodl, že čl. 17 odst. 1 Listiny, který upravuje právo na vlastnictví obecně, má nějaký konkrétní dopad na uplatňování směrnice 93/13. To mi připadá naprosto logické a koherentní.

115. Pokud jde o práva dítěte, čl. 24 odst. 2 Listiny stanoví, že „[p]ři všech činnostech týkajících se dětí, ať už uskutečňovaných veřejnými orgány nebo soukromými institucemi, musí být prvořadým hlediskem nejvlastnější zájem dítěte“. Ačkoli toto ustanovení nebylo, pokud je mi známo, Soudním dvorem nikdy vyloženo v souvislosti s výkladem směrnice 93/13, je formulováno široce a podle mého názoru by mělo být možné jej použít na takové dokumenty, jako je sporná smlouva, které mají potenciálně závažné důsledky pro dotčenou nezletilou osobu [90]. Takovéto konstatování potvrzuje čl. 3 odst. 1 mezinárodní Úmluvy o právech dítěte [91], na kterou výslovně odkazují vysvětlení k článku 24 Listiny. Podle tohoto čl. 3 odst. 1 musí být nejvlastnější zájem dítěte zohledněn při přijímání všech rozhodnutích týkajících se dětí. Takovéto ustanovení se tedy

[90] – V tomto smyslu a obdobně viz rozsudek ze dne 11. března 2021, État belge (Navrácení rodiče nezletilého dítěte) (C-112/20, EU:C:2021:197, bod 36).

[91] – Přijata Valným shromážděním OSN dne 20. listopadu 1989.

vztahuje obecně na všechna rozhodnutí a jednání, která se přímo či nepřímo týkají dětí [92], jak uvedl Výbor Organizace spojených národů pro práva dítěte [93]. Výraz „nejvlastnější zájem dítěte" odkazuje současně na hmotné právo, výkladovou zásadu a procesní pravidlo [94].

116. Vzhledem k tomu, že tento výraz odkazuje na „výkladovou zásadu", domnívám se, že toto ustanovení by mohlo být relevantní pro výklad a použití ustanovení směrnice 93/13 v případě, že dotčený spotřebitel, jako v tomto případě, byl v době uzavření sporné smlouvy nezletilý.

117. Je třeba poznamenat, že směrnice 93/13 nezmiňuje věk spotřebitelů, a tím spíše jejich nezletilost. Nicméně čl. 5 odst. 3 směrnice o nekalých obchodních praktikách obsahuje zvláštní ustanovení týkající se obchodních praktik zaměřených na „určité jednoznačně vymezitelné skupiny spotřebitelů, kteří jsou […] zvlášť zranitelní". Jedním z faktorů určujících tuto zranitelnost je věk spotřebitele. Směrnice o nekalých obchodních praktikách proto stanoví, že pokud je zaměřena na určitou skupinu, musí být dotčená obchodní praktika posouzena „z pohledu průměrného člena této skupiny" [95].

118. Pokud je tedy třeba směrnici 93/13 vykládat ve světle čl. 24 odst. 2 Listiny, je vhodné při posuzování, zda bylo dotčené ujednání zneužívající z hlediska „průměrného spotřebitele, který má dostatek informací a je v rozumné míře pozorný a opatrný", zohlednit *mutatis mutandis* skutečnost, že spotřebitel byl nezletilý, a tudíž obzvláště zranitelný. Jak je totiž uvedeno v bodě 58 tohoto stanoviska, v souladu s čl. 4 odst. 1 směrnice 93/13 se zneužívající povaha smluvního ujednání posuzuje s ohledem na povahu služeb, které jsou předmětem dotčené smlouvy, a s ohledem na všechny okolnosti v době uzavření smlouvy, které provázely její uzavření", včetně případně nezletilosti spotřebitele.

119. V projednávané věci sice nezletilost spotřebitele může představovat okolnost, kterou je třeba zohlednit, je však třeba vzít v úvahu i skutečnost, že v době uzavření sporné smlouvy byl nezletilý zastoupen svými rodiči a smlouva byla podepsána sotva rok předtím, než C dosáhl plnoletosti.

120. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji, aby odpověď na devátou otázku zněla tak, že čl. 3 odst. 1 a čl. 4 odst. 1 směrnice 93/13 ve světle čl. 24 odst. 2 Listiny musí být vykládány v tom smyslu, že při posuzování, zda je ujednání zneužívající, je třeba zohlednit okolnost, že dotčený spotřebitel, který byl v době uzavření smlouvy nezletilý, patří ke zvlášť zranitelné skupině, ale také další okolnosti, které existovaly v době uzavření této smlouvy, jako je skutečnost, že nezletilého zastupovali jeho rodiče, a stupeň jeho vyspělosti.

[92] – V tomto smyslu a obdobně viz rozsudek ze dne 11. března 2021, État belge (Navrácení rodiče nezletilého dítěte) (C-112/20, EU:C:2021:197, body 37 a 38).

[93] – V tomto ohledu viz všeobecný komentář č. 14 (2013) Výboru pro práva dítěte o právu dítěte na to, aby byl prvořadým hlediskem nejlepší zájem dítěte (čl. 3 odst. 1), CRC/C/GC/14, bod 19.

[94] – Rozsudek ze dne 11. června 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Ženy ztotožňující se s hodnotou rovnosti mezi pohlavími) (C-646/21, EU:C:2024:487, bod 73), který odkazuje na všeobecný komentář č. 14 (2013) Výboru pro práva dítěte o právu dítěte na to, aby byl prvořadým hlediskem nejlepší zájem dítěte (čl. 3 odst. 1), CRC/C/GC/14, bod 6.

[95] – Viz body 18 a 19 odůvodnění směrnice o nekalých obchodních praktikách.

V. Závěry

121. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky položené Augstākā tiesa (Senāts) (Nejvyšší soud, Lotyšsko) následovně:

„1) Článek 1 odst. 1 a 2 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011,

musí být vykládán v tom smyslu, že

smlouva o poskytování služeb v oblasti rozvoje sportu a podpory kariéry uzavřená mezi prodávajícím nebo poskytovatelem, který vykonává svou činnost v oblasti přípravy a rozvoje sportovců, a nezletilou osobou, která byla zastoupena svými rodiči a která v době uzavření této smlouvy nebyla zaměstnána v oblasti sportu, v zásadě spadá do působnosti této směrnice, pokud jsou splněny ostatní podmínky pro použití stanovené uvedenou směrnicí.

2) Článek 4 odst. 2 směrnice 93/13, ve znění směrnice 2011/83,

musí být vykládán v tom smyslu, že

pokud v době uzavření výše uvedené smlouvy nebylo toto ustanovení provedeno do vnitrostátního práva, musí mít vnitrostátní soud v každém případě možnost posoudit zneužívající povahu smluvního ujednání ve smyslu článku 3 této směrnice, bez ohledu na to, zda se týká předmětu smlouvy nebo přiměřenosti ceny a odměny na jedné straně a služeb nebo zboží, které mají být poskytnuty jako protiplnění, na straně druhé, a to i v případě, že jej prodávající nebo poskytovatel předem formuloval jasně a srozumitelně.

3) Článek 5 směrnice 93/13, ve znění směrnice 2011/83,

musí být vykládán v tom smyslu, že

požadavek, aby smluvní ujednání byla formulována „jasně a srozumitelně“, vyžaduje, aby podnik, který nabízí služby v oblasti rozvoje sportu a podpory kariéry, poskytl mladému sportovci dostatečné informace, které mu umožní učinit informované rozhodnutí, které se zakládá na přesných údajích, takže smluvní ujednání musí být nejen srozumitelné z formálního a gramatického hlediska, ale musí rovněž umožnit spotřebiteli vnímat v celém rozsahu zaprvé významné finanční důsledky, které by mohlo vyvolat z hlediska jeho finančních závazků, a zadruhé posoudit jeho přiměřenost ve vztahu k celkové hodnotě služeb nabízených tímto podnikem.

4) Článek 3 odst. 1 směrnice 93/13, ve znění směrnice 2011/83,

musí být vykládán v tom smyslu, že

pro účely posouzení případné zneužívající povahy ujednání ve smlouvě o službách v oblasti rozvoje sportu a podpory kariéry, které stanoví, že za poskytnutí těchto služeb se mladý sportovec jako spotřebitel zavazuje zaplatit odměnu ve výši 10 % příjmů, které bude pobírat v průběhu následujících 15 let, pokud se stane profesionálem, je relevantní případné nedodržení požadavku „poctivosti“ a existence možné „významné nerovnováhy“ v neprospěch spotřebitele, přičemž je třeba upřesnit, že je třeba zohlednit zejména existenci pravidel použitelných podle vnitrostátního práva v případě neexistence dohody mezi stranami, aby bylo možné posoudit, zda a případně v jakém rozsahu tato smlouva staví

spotřebitele do méně výhodného právního postavení, než jaké stanoví platné vnitrostátní právo, a v případě neexistence takových pravidel tržní zvyklosti ke dni uzavření této smlouvy pokud jde o odměnu v dotčeném sportovním odvětví, za předpokladu, že jsou spravedlivé a rovnocenné, a povahu zboží nebo služeb, pro které je smlouva uzavřena, s ohledem na dobu jejího uzavření, stejně jako na všechny okolnosti, které provázejí její uzavření, jakož i na všechna ostatní ujednání této smlouvy nebo jiné smlouvy, na níž je závislá, a zejména na to, zda požadovaná odměna odpovídá tržní hodnotě v dotčeném sportovním odvětví, přičemž je třeba mít na paměti zejména riziko, které pro prodávajícího nebo poskytovatele představuje skutečnost, že nemá záruku, že obdrží odměnu, pokud se mladý sportovec nestane profesionálem.

5) Článek 6 odst. 1 směrnice 93/13, ve znění směrnice 2011/83,

musí být vykládán v tom smyslu, že

smluvní ujednání prohlášené za zneužívající se v zásadě považuje za nikdy neexistující, takže nemůže mít žádné účinky vůči spotřebiteli, který musí být navrácen do právního a faktického stavu, v němž by se nacházel, kdyby toto ujednání neexistovalo, aniž by mu vnitrostátní soud mohl uložit povinnost zaplatit jakoukoli částku z titulu odměny podle ujednání prohlášeného za zneužívající, a to bez ohledu na to, zda je snížena na výši nákladů skutečně vynaložených poskytovatelem při plnění smlouvy.

6) Článek 3 odst. 1 a čl. 4 odst. 1 směrnice 93/13, ve znění směrnice 2011/83, ve spojení s čl. 24 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie,

musí být vykládány v tom smyslu, že

při posuzování, zda je ujednání zneužívající, je třeba zohlednit okolnost, že dotčený spotřebitel, který je nezletilý, patří ke zvlášť zranitelné skupině, ale také další okolnosti, které existovaly v době uzavření této smlouvy, jako je skutečnost, že nezletilého zastupovali jeho rodiče, a stupeň jeho vyspělosti.“